

Нова Думка

ISSN 0351-3181

БРОЈ
ЧИСЛО 186

GODINA
ПОК

XLIV

2/2015

ПЕТРОВСКЕ КУД «ЯКИМ ГАРДИ» НАСТУПЕЛО У ЗАГРЕБЕ

Венчик руских танцох

В субботу, 18 апреля того року, Петровчане и Осечане представели ше загребской публики. Повод госцования була поволанка Представителя русской национальной меншини Городу Загребу Иринея Мудруго, хтори обезпечел салу у «Ческей беседи» у Загребе же би ше могло витвориц госцоване наших аматерох. Сама програма почала на 19 годзин зоз привитним словом доброго домашнього, хтори присутним нащивителюм представел председателку Союзу Русиных РГ Дубравку Рашлянин и дал ей слово. Председателка Союзу привитала домашніх и виражала

З ліва на парво домашні представитель русской национальной меншини Городу Загребу Иринея Мудри, председателка Союзу Русиных РГ Дубравка Рашлянин и Винко Зидарич

жадане же бизме ше вецей стретали у менших, але тиж

так и у вельких центрох дзе жиєме и же бизме своєю од-

няли од забуца.

Петровске Дружтво ше загребской публики представелео на два способи. Так пред нащивителами успишно одбавени драмски аматерски фалат «Кров над главу», а сама глума була провадзена зоз щирима аплаузами публики и шмихом одоброяня. Драмска секция КУД «Яким Гарди» на тот способ потвердзела же дословно нет простору на котрим ше не може одбавиц еден таки фалат и же сцену годно прилагодзиц и простору хтори першенствено не обдумани за драмски аматеризем.

У другой часци програми представела ше танчна секция КУД «Яким Гарди» хтора одтанцовала даскельо танци зоз своего рижнородного танчного репертоару, а своєю схопносьц и талант указали и члени оркестру Дружтва, хтори одшпивали даскельо познати и облюбени руски писні.

По законченю програми члени двох наших Дружтвох — осецкого КД Руснацох и петровского КУД «Яким Гарди» грали и розвешельовали публику и шицких госцох на заедничким друженю. Атмосфера була нательо весела же ше чувствовал руски народни дух хтори ожил медзи бивателами велького городу як цо Загреб.

Вера Павлович

Тамбурови оркестер КУД «Яким Гарди» зоз Петровцох и члени оркестру КУД Русиных Осиек

Члени драмскей секції виведли драмски фалат «Кров понад главу»

БРОЈ
ЧИСЛО

186

ГODINA
POK

2015.
XLIV

“NOVU DUMKU”

Izdavač: Savez Rusina RH

<http://www.savezrusina.hr>
savezrusina@gmail.com

Facebook: Savez Rusina RH Vukovar

Za nakladnika: Dubravka Rašljanin

Uredništvo: Vukovar,

Vijeća Europe 93

Tel. / faks: 032 428–342

IBAN HR1623400091110057465

Tisak: Tiskara Soldo, Vukovar

Naklada: 1000 primjeraka

“НОВУ ДУМКУ”

Видава: Союз Русинох РФ

<http://www.savezrusina.hr>
savezrusina@gmail.com

Фейсбук: Savez Rusina RH Vukovar

За видавателя: Дубравка Раšљанин

Редакција: Вуковар, Ради Европи 93

Тел. / факс: 032 428–342

ИБАН HR1623400091110057465

Друкуе: Друкарня Солдо, Вуковар

Тираж: 1000 прикладніки

Тискано–Друковане
4 / 2015

Сіјена
Цена

10

Купа
Куни

Рукopиси се не враћају.
Објављени прилози се honorирају.

Рукopиси ше не враћаю.
Објавени прилоги ше гонорују.

DRUŠTVO I POLITIKA - ДРУЖТВО И ПОЛИТИКА

62. Sjednica Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske - Zvonko Kostelnic	4
Savjetovanje o pravima nacionalnih manjina pred predstojeće manjinske Izbore 31. svibnja 2015. - Ahnetka Balatinac	5
"Mjesto za sve" radionica o EU-fondovima - Ahnetka Balatinac	6

IZ RADA NAŠIH DRUŠTAVA - ЗОЗ РОБОТИ НАШИХ ДРУЖТВОХ

Петровске КУД «Яким Гарди» наступело у Загребе - Вера Павлович	2
Чолни особи Союзу Русинох Горватскеј отримали у Загребу роботу схадзку зоз чолнима особами КМД „Рускиня и Руснак“ - Яким Пушкаш	9
Отримана звитна схадзка КУД “Осиф Костелник” - Любича Гаргај	10
Дзень женох зазначени у вуковарским Дружтве - Любича Гаргај	10
Рочна звитна скупштина КУД-а руснацох Осиек - Агнетка Балатинац	11
Отримана Рочна скупштина КД Руснацох Цвелферіу у Райовим Селу - Вера Павлович	12
Вистава квітних мотивох у Риеки - Владимир Провчи	12
Ноц кніжки - Любича Гаргај	17
Вельконощи концерт «На крилах наших оцох» Петровчаньом и госцом - Звонко Костелник	18
Успішна премьера младежскеј драмскеј секції зоз Петровцох - Вера Павлович	20
“Кров понад главу” и у Вуковаре - Любича Гаргај	21
КУД „Яким Гарди” зоз Петровцох на 47. Драмским меморіялє Петра Ризнича	21
Дяї у Руским Керестуре - Звонко Костелник	21
Славко Ждиняк дочасови председатель - Ксенія Лікар	21
У Риеки означена рочніца нуклеарней катастрофи Чернобилу - Владимир Провчи	35

IZ RADA SAVEZA - ЗОЗ РОБОТИ СОЮЗУ

Отримана порядна Рочна звитна скупштина Союзу Русинох РФ - Вера Павлович	8
--	---

IZ NAŠIH MJESTA - З НАШИХ МЕСТОХ

Стретнуце руских школох будзе у Миклошевцох - Ксенія Лікар	9
Дакеди було... - Желько Гаргај	23

IZ DUHOVNOG ŽIVOTA - ЗОЗ ДУХОВНОГО ЖИВОТА

Велька ноц у Петровцох - о. Владимир Седлак	13
Велька ноц у Миклошевцох - Ксенія Лікар	13
Пошвещанє паски у Райовим Селу - Ксенія Лікар	13
Велька ноц у Осиеку - Агнетка Балатинац	14
Велька ноц у Вуковаре - Вера Павлович	14
Перша причасц у Осиеку - Агнетка Балатинац	14
Крижевски владика др Дионизий Няради 75. рочніца його шмерци - о. Владимир Седлак	15

LITERARNA STRANICA - ЛИТЕРАТУРНИ БОК

Як барски рибки гледали правду и ровнопраносц - Яким Пушкаш	16
каплічка вознесеня - Любича Гаргај	16
гроб - Любича Гаргај	16
Так було, так най и остане! - Янко Колбас	16

PUTOPIS - ДРАГОПИС

Часточка природи зоз Закарпат'я - Мануела Дуаш	22
--	----

KORIJENI - КОРЕНІ

Još ponešto na kraju puta po Ukraini - Slavica Čorak	26
--	----

ZA VAŠ DOM - ЗА ВАШО ОБИСЦЕ

ВЕЛЬКОНОЦНЕ УШОРЙОВАНЄ ОБИСЦА - Любича Гаргај	24
---	----

POLJOPRIVREDA - ПОЛЬОДІЛСТВО

Biogoriva – razvoj i budućnost 2. dio - Ljiljana Medeši	28
Проект ИРПИ медзи трома найуспішнейшими у Републики Горватскеј - К.Лікар	32
Čokoladna loza (Akebia quinata) - Slavica Čorak	32

RECEPTI - РЕЦЕПТИ

Мусака зоз шпинатом - Маріяна Джуджар	27
---------------------------------------	----

HUMORESKA - ГУМОРЕСКА

Як то випатрало кед сом як новинар нашивел родими край - Яким Пушкаш	30
--	----

RETROVCI KOJI NESTAJU - ПЕТРОВЦИ ХТОРИ НЕСТАВАЮ

Хованє - Томислав Рац	33
-----------------------	----

Sport - Спорт	34
---------------	----

На першим боку: Агнетка Балатинац - Фестивал квеца у Вуковаре

На остатнім боку: Агнетка Балатинац - Зоз фондусу Подобових колонийох КУД-а Руснацох Осиек; Автор: Анделка Купина

UREDNIŠTVO: Vera Pavlović (glavna i odgovorna urednica), Ahnetka Balatinac, Ksenija Ljkar i Danijel Vašaš

SAVJET UREDNIŠTVA: dr. sc. Oksana Timko Đitko (predsjednica), Ljubica Harhaj, Marijana Džudžar, Zlatko Hirjovati, Joakim Erdelji i Vera Pavlović

LEKTORI: Marija Vulić (rusinski jezik), Lesya Mudri (ukrajinski jezik), Andreja Magoč (hrvatski jezik)

Tiskanje potpomaže Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske s Rješenjem Ministarstva informiranja Republike Hrvatske od 15. siječnja 1992. godine (ur. Br. 523-92-I), "Nova dumka" je upisana u evidenciji glasila pod brojem 1366

Prilozi autora potpisani imenom ne moraju odražavati mišljenje uredništva i izdavača.

РЕДАКЦИЈА: Вера Павлович (главна и одвичательна редакторка), Агнетка Балатинац, Ксенія Лікар и Данил Вашаш

СОВИТ РЕДАКЦІЇ: д.ф. н. Оксана Тимко Дітко (председатель), Любича Гаргај, Маріяна Джуджар, Златко Гирйовати, Яким Ерделі и Вера Павлович

ЛЕКТОРЕ: Марія Вулич (руски язык), Леся Мудри (українски язык), Андрея Магоч (горватски язык)

Друкованє помага Совет за национални меншини Републики Горватскеј.

На вимаганє Союзу Русинох и Українцох Републики Горватскеј з Ришеньом Министерства ин-формования Републики Горватскеј од 15. януара 1992. року (УЧ. 523–92–I) „Нова думка“ уписана до евиденції явних виданьох под числом 1366.

Авторизовани тексти не знача же то источносно и становиско редакції лебо видавателя.

62. SJEDNICA SAVJETA ZA NACIONALNE MANJINE REPUBLIKE HRVATSKE

Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske održao je 16. travnja 2015. godine 62. sjednicu u zgradi Vlade Republike Hrvatske na Trgu Sv. Marka 2, u dvorani 143/1 u Zagrebu. Uz nazočnost većine članova Savjeta i zastupnika gospodin Aleksandar Tolnauer, predsjednik Savjeta za nacionalne manjine, otvorio je sjednicu, pozdravio prisutne i predložio dnevni red, usvajanje zapisnika sa 61. sjednice:

1. Godišnje izvješće o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2014. godinu

(„Narodne novine“, broj 152/13), u razdjelu 020 Vlada Republike Hrvatske, glava 21 Savjet za nacionalne manjine, aktivnost A732003 nacionalne manjine, pozicija 3811 tekuće donacije u novcu.

2. Prijedlog Odluke o rasporedu sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2015. godinu („Narodne novine“, broj 148/14) u razdjelu 020 Vlada Republike Hrvatske, glava 21 Savjet za nacionalne manjine, aktivnost A732003 potpore za programe ostvarivanja kulturne autonomije nacionalnih manjina, pozicija

Članovi Savjeta za nacionalne manjine RH na 62. sjednici

XII. RUSINI			
1. SAVEZ RUSINA REPUBLIKE HRVATSKE, VUKOVAR	683.500,00		
1. Informiranje:	210.000,00		
1.1. "Nova dumka", časopis, 6 brojeva, A4, stranica 36, naklada 800 komada	160.000,00		
1.2. "Vjencić", dječji časopis, 4 broja, A4, stranica 20, naklada 600 komada	50.000,00		
2. Izdavaštvo:	27.000,00		
- "Misli s Dunava", knjiga-almanah, skupina autora, 160 stranica, B5, 400 primjeraka	12.000,00		
- "Stradanje Rusina u Domovinskom ratu 1991/92", povijesno dokumentarna proza, Nikola Pap, B5, 120 stranica, naklada 400 primjeraka	15.000,00		
3. Kulturne manifestacije:	95.000,00		
- Središnja manifestacija Rusina RH "42. Petrovačko zvono 2015.", Petrovci	90.000,00		
- Znanstveno stručni skup "Rusini jučer, danas, sutra" 2015, Osijek	5.000,00		
4. Kulturni amaterizam i manifestacije:	351.500,00		
- Folklorni ansambl pjesama i plesova: pjevači, orkestar, plesači	20.000,00		
4.1. KUD "Joakim Hardi" Petrovci	66.000,00		
1. Kulturni amaterizam:	66.000,00		
- folklorna sekcija			
- tamburaška sekcija (orkestar)			
- pjevačka grupa			
- kazališna sekcija			
4.2. KUD "Osif Kostelnik" Vukovar	55.000,00		
1. Kulturni amaterizam:	40.000,00		
- folklor			
- zbor i solo pjevanje			
- uvježbavanje orkestra			
- njegovanje riječi i jezika Rusina			
2. Kulturne manifestacije:			
- "Prvi pljesak", smotra dječjeg stvaralaštva Rusina i Ukrajinaca i ostalih, Vukovar	15.000,00		
4.3. KUD Rusina, Osijek	45.000,00		
1. Kulturni amaterizam:	25.000,00		
- tamburaška sekcija			
- zborni pjevanje			
2. Kulturne manifestacije:			
- likovna kolonija KUD Rusina Osijek - Aljmaš	10.000,00		
- "Dravski valovi", susreti zborova i pjevačkih grupa Rusina RH, Osijek	10.000,00		
4.4. KD Rusina, Vinkovci	25.000,00		
1. Kulturni amaterizam:	25.000,00		
- zborni pjevanje			
- orkestar			
4.5. KD Rusina i Ukrajinaca «Rušnjak», Rijeka	22.000,00		
1. Kulturni amaterizam:	10.000,00		
- zborni grupa "Rušnjak"			
- likovna sekcija "Rušnjak"			
2. Kulturne manifestacije:			
- Dani kulture Rusina i Ukrajinaca PG županije, Rijeka	5.000,00		
- likovni izričaj Rusina i Ukrajinaca Primorsko-goranske županije, Rijeka	5.000,00		
- Kostelnikova jesen u Rijeci	2.000,00		
4.6. Društvo Rusina i Ukrajinaca "Kaljina", Rijeka	14.000,00		
1. Kulturni amaterizam:			
- zborni pjevanje	10.000,00		
2. Kulturne manifestacije:			
- 8. večeri rusinske i ukrajinske literature, Rijeka	4.000,00		
4.7. KUD "Joakim Govlja" Mikluševci	90.000,00		
1. Kulturni amaterizam:	50.000,00		
- recitatorska sekcija			
- ženska pjevačka skupina			
- dječja folklorna skupina			
2. Kulturne manifestacije:			
- "Mikluševci 2015", Mikluševci	40.000,00		
4.8. KD Rusina Cvelferije, Rajevo selo	10.000,00		
1. Kulturni amaterizam:			
- folklor i orkestar	10.000,00		
4.9. KPD "Rusinka i Rusin", Zagreb	4.500,00		
1. Kulturni amaterizam:			
- pjevačka skupina	4.500,00		
4. "RUSNAK" DRUŠTVO RUSINA U REPUBLICI HRVATSKOJ, PETROVCI	13.000,00		
1. Kulturni amaterizam:			
- Pjevačka skupina, dueti, solisti	5.000,00		
2. Kulturne manifestacije:			
- Susreti "Kad je golubica letjela" i zasjedanje Vijeća Svjetskog kongresa Rusina i Kongresne komisije, Stari Jankovci	8.000,00		
UKUPNO RUSINI	696.500,00		

3811 tekuće donacije u novcu.

3. Razno.

Predloženi dnevni red i zapisnik sa 61. sjednice Savjeta za nacionalne manjine usvojen je jednoglasno.

AD 1. Stručna služba Savjeta zaprimila je 1258 izvješća i odradila jako veliki posao, a dodatno su još 23 udruge dopunjavale svoja izvješća u kojima je bilo nepravilnosti. Prema riječima Tibora Varge, zamjenika predstojnika, sve su udruge to odradile, ali ima i nekih izvještaja koji su odbačeni pa se neke organizacije neće financirati. Uz kraću raspravu prihvaćeno je izvješće o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za

2014. godinu.

AD 2. Za sufinanciranje programa kulturne autonomije nacionalnih manjina u području informiranja, izdavaštva, kulturnog amaterizma i manifestacija za 2015. godinu, pristigla je 101 udruga za raspodjelu sredstava sa 210 svojih članica i podneseno je 1358 programa za koje se tražilo 59 715 000 kuna, prema riječima potpredsjednika Savjeta i člana povjerenstva Veselka Čakića.

Komisija za raspodjelu sredstava u svom radu primijenila je bodovnu listu za programe kulturne autonomije o postupku bodovanja u kojem su programi mogli dobiti maksimalno 31 bod, s tim da je bodovni prag bio minimalno 15 bodova, prema riječima

predsjednika Savjeta Aleksandra Tolnauera. Raspoređeno je 35 698 000 kuna, a u taj iznos uključeno je i 2 000 000 kuna dodatnih sredstava za kulturnu autonomiju Roma, Albanaca i Bošnjaka, dok je određen iznos raspoređen i za zajedničke programe. Za informiranje i osposobljavanje članova vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, odnosno za edukacije, seminare i priručnike, dodijeljeno je 100 000 kuna, koliko i za troškove izbora za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina koji će biti održani za koji mjesec. Za zajedničke programe osigurano je 126 500 kuna, za prekograničnu suradnju s organima međunarodnih institucija i organima matičnih država pripadnika nacionalnih manjina 15 000 kuna, a za informativni

dvojesečnik i za web stranice Savjeta ukupno 60 000 kuna.

AD3. Uredba o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge, a koja je donesena na sjednici Vlade 05. 03. 2015. godine, Savjet će organizirati tematsku sjednicu. Aleksandar Tolnauer je rekao kako Savjet tu uredbu neće priznati jer je donesena nakon raspisanog poziva za programe za 2015. i jer se njome krši Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina. Taj zakon predviđa rad manjinskih organizacija koje imaju svoje specifičnosti u odnosu na neke druge nevladine organizacije.

Zvonko Kostelnik, prof.

SAVJETOVANJE O PRAVIMA NACIONALNIH MANJINA PRED PREDSTOJEĆE MANJINSKE IZBORE 31. SVIBNJA 2015.

Državna škola za javnu upravu organizirala je 22. travnja 2015. godine u maloj županijskoj vijećnici u Osijeku, od 10 do 16 sati, savjetovanje za predstavnike pripadnika nacionalnih manjina i službenike ureda Državne uprave Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije. Bile su zastupljene tri tematske cjeline: ostvarivanje prava pripadnika nacionalnih manjina na odgovarajuću zastupljenost u tijelima državne uprave i upravnim tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, ostvarivanje prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj i funkcija, prava i obveze vijeća nacionalnih manjina.

Predavač je bio Sulejman Tabaković iz Ministarstva uprave.

Na Savjetovanju je bila nazočna predstavnica rusinske nacionalne manjine Osječko-baranjske županije Ahnetka Balatinac.

Po slabom odazivu predsjednika Vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, vidljiva je neusklađenost radnih obveza s potrebama funkcija koje se obnašaju.

Slijedom analitike, gospodin Tabaković pokazao je da je još uvijek velika neusklađenost s pravima koje nacionalnim manjinama daje Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina i provedbenom praksom. Dijelom je to zbog uredbe o zabrani zapošljavanja u državnim službama općenito, a dijelom jer se sami pripadnici nacionalnih manjina ne pozivaju na manjinsku pripadnost pri prijavljivanju na natječaje za radna mjesta.

Oko službene uporabe jezika i pisma, zakonska mogućnost zacrtana je i tamo gdje su stečeni uvjeti te ju je potrebno provesti u praksu. Pokazalo se, međutim, da u nekim mjestima sami pripadnici nacionalnih manjina ne žele provesti taj propis u praksu, rekao je

Sulejman Tabaković.

Osvrćući se na funkciju vijeća i pripadnika nacionalnih manjina, izrazio je bojazan oko velike neupučenosti u funkciju vijeća i pripadnika nacionalnih manjina te funkciju udruga. Kako je naglasio, velika većina pripadnika nacionalnih manjina ne pravi tu razliku, a vijeća i predstavnici često služe udrugama kao još jedan izvor financiranja više što je u potpunosti kažnjivo i nije dopušteno vijećima i predstavnicima baviti se djelatnostima koje pripadaju u djelatnost udruge. Navodeći primjer oko jednog vijeća koje organizira Dane filma što ne smije, a ne organizira javnu tribinu ili savjetovanje što mu je dužnost, ako manjina u njihovoj županiji izrazi takvu potrebu.

Sulejman Tabaković skrenuo je pozornost na novi zakon o udrugama koji će, po njegovom mišljenju, bolje urediti ovlasti i dužnosti udruga, osobito u odnosu na vijeća i predstavnike

koji su izabrani na izborima, dok su članovi udruge svojevoljno udruženi po principu „minimum tri“ (tri osobe mogu osnovati udruhu koju mogu registrirati uz prikupljenih 20 članova, a nakon dvogodišnjeg aktivnog angažmana mogu ravnopravno s ostalim udrugama aplicirati na sredstva Savjeta za nacionalne manjine RH, ako je to manjinska udruga). Kako ovih dana doznajemo da su izbori za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina raspisani za 31. svibnja 2015. godine, ovaj članak je ujedno prigoda na koju je uputio g. Tabaković, pozvati što veći broj pripadnika nacionalnih manjina na izbore kako bi se manjinska zastupljenost u tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ojačala i iznjedrila učinkovitiju skrb o potrebama nacionalnih manjina u koheziji s većinskim narodom.

Ahnetka Balatinac

"MJESTO ZA SVE" RADIONICA O EU-FONDOVIMA

Sudionici radionice

Centar za kulturne djelatnosti (CKD), uz partnera na projektu Urban fest Osijek (UFO), u Osijeku je 24. travnja proveo edukaciju (radionicu) za pripadnike lokalnih OCD-ova (Organizacija civilnog društva) koji se bave problematikom nacionalnih manjina (socijalnog uključivanja marginaliziranih skupina, ravnopravnosti nacionalnih manjina, obrazovanjem i zapošljavanjem socijalno ugroženih skupina - osobito pripadnika različitih nacionalnih manjina) s područja Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije. Cilj je edukacije uspješno pripremanje i prijavljivanje projekata za europske fondove s naglaskom na Europski socijalni fond.

U sklopu projekta "Mjesto za Sve" kojeg provodi Centar za kulturne djelatnosti (CKD), uz partnera na projektu Urban fest Osijek (UFO), a koji je vezan na poziv za dostavu projektnih prijedloga „Mikro projekti podrške inovativnim aktivnostima malih organizacija civilnog društva za lokalni razvoj“ i provodi se u okviru Prioritetne osi, mjere 5.2.5. „Jača-

nje uloge organizacija civilnog društva (OCD-ova) za društveno-gospodarski rast i demokratski razvoj“ u okviru Operativnog programa "Razvoj ljudskih potencijala 2007.-2013." za civilno društvo, a kojeg je objavio Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske, moglo se prijavljivati za taj projekt.

Kao što možemo vidjeti rok je prošao prije skoro dvije godine, a do Slavonije stiže tek sada. No, to ne znači da neće biti drugih natječajeva, ali treba imati na umu kako se često događa da ono što je u tijeku vrlo rijetko dolazi do onih koji nemaju stalno angažirane osobe na praćenju takvih natječajeva.

Predavač na radionici bio je Jurica Lovrek, a radionica je trajala oko 6 sati, uz stanku za kavu i ručak.

Na radionici su sudjelovali Zvonko Kostelnik i Andrej Rašljanin ispred Saveza Rusina RH te Ahnetka Balatinac i Helena Timko ispred KUD-a Rusina Osijek.

Osim teoretskog dijela koji je pokazao postupak nalaženja natječajeva te pokušaj razumijevanja obimne dokumentacije

koja je potrebna za pokretanje nekakvog projekta, nakon stanke za ručak pristupilo se izradi projekta, točnije, postupku kako bi se trebao napisati nekakav provedivi projekt.

Osobni zaključak pisca ovih redova je da se brojčano male nacionalne manjine, raspršene diljem Hrvatske, teško ili nikako ne mogu uključiti u samostalne projekte. Kulturno-umjetnička društva su u još težoj poziciji jer niti jedno kulturno-umjetničko društvo profesionalnog predznaka nema profesionalno uposlenu osobu koja bi mogla pratiti natječaje ili pisati projekte koji bi pokrivali djelatnost kulturno-umjetničkih društava.

Savjet predavača, a i zaključak pisca ovih redova je da jedino udruživanjem s drugim nacionalnim manjinama te organizacijama civilnog društva rusinska nacionalna manjina ima mogućnosti potraživati sredstva iz EU-fondova.

Intencija prebacivanja financiranja ili sufinanciranja s državne, regionalne i lokalne uprave na fondove i druge izvore financiranja pokazuje trend umrežavanja različitih komin-

tenata na zajedničkom cilju. Osposobljavanje volontera, entuzijasta i amatera u ovom slučaju je nedostatno i moglo bi se reći malo učinkovito.

No, kako ne bi sve izgledalo crno i bespredmetno stavljamo link na kojem se mogu pronaći sve relevantne informacije vezane za strukturne fondove o kojima je bila riječ na ovoj radionici: <http://www.strukturfondovi.hr/>.

Potreba nacionalnih manjina za većim angažmanom u pisanju projekata očigledna je, ali sve češće se pojavljuju privatne agencije i/ili pojedinci koji za adekvatnu naknadu vrše pisanje takvih projekata za potrebe OCD-a ili manjinskih udruga.

Savez Rusina RH, kao krovna organizacija većine rusinskih kulturnih društava, vjerojatno će u skoroj budućnosti morati preuzeti lidersku ulogu u pisanju projekata za sve svoje članice, kao i traženja partnera u projektima koji su od interesa za očuvanje kulturnog amaterizma.

Ahnetka Balatinac

Sudionici radionice

ВИБЕРАНКИ ЗА РАДИ И ПРЕДСТАВИТЕЉОХ НАЦИОНАЛНИХ МЕНШИНОХ У РЕПУБЛИКИ ГОРВАТСКЕЈ

На основу чл.59.б и 59.ц, пасус 2. Закону о виберанкох членох представничких целох единкох локалней и подручней (регионалней) самоуправи (НН число 33/2001, 10/2002, 155/2002, 45/2003, 43/2004, 40/2005, 44/2005- пречисцени текст, 109/2007 и 144/12), а у вязы з чл.136. Закону о локалних виберанкох (НН, число 144/2012), Влада Републики Горватскеј принесла Одлуку о розписовању виберанкох за членох радох и представитељох националних меншинох у единкох локалней и подручней (регионалней) самоуправи.

Виберанки ше отримаю 31. мая 2015. року (недзеля)

Руска национална меншина ма право на:

Вуковарско-сримска жупания	25 члени Ради
Город Вуковар	15 члени Ради
Општина Богдановци	10 члени Ради
Општина Томповци	10 члени Ради
Город Загреб — представитељ	
Осецко-бараньска жупания — представитељ	

Право на гласане маю шицки полнолетни хтори як национална меншина (за хтору ше гласа) уписани у лістини виберачох.

Марияна Джуджар

* * *

РУТЕНИЯДА

Рутенияда, змаганье дзедох у старих спортох, того року ше отрима у Старих Янковцох, 30. мая з початком на 10 годзин, на фодбалским стадиону "Хашк".

У змаганю участвую дзеци основней школи, а подзелени су до двох категорийох, младши и старши. Змагане медзина-родного характеру, прето же маме екипи и з иножемства. Поволую ше и родичи чийо дзеци участвую же би пришли и дали потримовку наймладшим.

ОО Рутенияди

* * *

ШВЕТОЧНА АКАДЕМИЯ ДЗЕНЬ РУСНАЦОХ РГ

Шветочна академия з нагоди преслави Дня Руснацох у РГ отрима ше 23. мая 2015. року у Городским музею у Вуковаре з початком на 19,30 годзин.

Програму обдумал Организационни одбор, а состої ше од писных и рецитацийох погодних за таку преславу.

Марияна Джуджар

ЛЕТНА ШКОЛА ОД 5. ПО 19. ЈУЛИЙ 2015. У ОРАХОВИЦИ

Починаю пририхтованя за Летну школу Русинох Републики Горватскеј и то за основношколски и штредньошколски дзеци, у Орховици, у Доме Червеного крижу Меркур, од 5. по 19. јулий 2015. року.

Участвовац будзе коло 120 школярох котри жадаю виучовац руски јазик, а зоз местох дзе жию Руснаци и котри не маю можливосци виучовац јазик у своїх штредкох.

Будзе ше виучовац мацерински јазик, литературу, историю, фолклор и музику. Преподаваче за руски јазик буду нашо учителе котри уж роками робя у наших школах, а так исто и преподаваче за фолклор и музику.

Од спортских змистох, дзе заступени шицки спорти, дзеци маю на розполаганю и базен.

Летна школа ше отримуе зоз финансијну потримовку Министерства науки, образовања и спорту Републики Горватскеј.

Звонко Костелник, проф.

* * *

42. "ПЕТРОВСКИ ДЗВОН" ОТРИМА ШЕ У ПЕТРОВЦОХ 6. И 7. ЈУНИЈА

У организацији Сојузу Русинох РГ и КУД „Яким Гарди“ з Петровцох, а под покровительством Совету за национални меншини РГ, та зоз финансијну потримовку Вуковарско-сримскеј жупанији и Општини Богдановци, 6. и 7. јунија 2015. року у Петровцох отрима ше централна манифестација култури Русинох Републики Горватскеј, 42. „Петровски дзвон“, а з нагоди 65. рочниці КУДа „Яким Гарди“ Петровци, 85. рочниці од народзена Владимира Костелника, Силва Ерделя и Йозафата Колбаса. Окрем руских друштвох наступя и друштва зоз иножемства, зоз Словацкеј и Сербии, а тиж так и припадници векшинского горватского народу и других националних меншинох, Чехох, Словакох, Мадярох и других.

Звонко Костелник, проф.

ОТРИМАНА ПОРЯДНА РОЧНА ЗВИТНА СКУПШТИНА СОЮЗУ РУСИНОХ РГ

В субботу, 25. априла того року на 9,00 годзин рано, у просторийох Союзу Русинох РГ у Вуковаре, отримана порядна Рочна звітна скупштина нашого Союзу. На дньовим шоре нашло ше осем точки, медзи хторима були: вибор роботного председательства, верификаційней комисии, записничара и двоох оверйовачох записнику, звіт о роботы Союзу у 2014. року, звіт о финансийним стану у 2014. року, звіт Надпатрацого одбору, розправа о поднешених звітах, предклад вименкох и дополненьох Статута Союзу, предклад плана и програми роботы Союзу за 2015. рок и рижне.

Понеже утвердзени кворум, понеже ше на Скупштину ше одволало вещей як 50% делегатох, избране роботне Председательство у составе Дубравка Рашлянин, председателка, Звонко Костелник, член и Вера Павлович, записничар, за членох верификаційней комисии избрани Зденко Бурчак зоз Вуковару и Желько Костелник зоз Петровцох, записник водзела Вера Павлович, а оверйоваче записнику були Агнетка Балатинац зоз Осиеку и Ольгица Мудри зоз Загребу.

Председателка Союзу поднесла Звіт о роботы нашого Союзу у 2014. року, хтори преглядно представени у презентациі, а хтори тиж так бул послани як рочни звіт до Совиту за национални меншини РГ и як таки бул прилапени, та зме знова того року од Совиту за национални меншини достали одредзени финансийни средства за нашо Дружтва. У краткей розправы о роботним звіту знова подцагнуते председателюм наших Дружтвох же би зоз кнїж-

Члени Скупштини Союзу Русинох РГ

ководительством котре провади трошки Дружтвох мерковали наменске трошене средствох спрам критериюмох о финансованю невладових здруженьох. Того року новосц и одредзене бодоване спрам хторого ше зоз Совиту одредзую финансийни средства и наш Союз достал досц боди, але може их буц и вещей. Критериюми бодованя ище не потолковани найяснейше, але неодлуга буду ясни каждому.

Финансийни звіт тиж так поднесли председателка Союзу и тайомник Союзу Звонко Костелник, а у мене Надпатрацого одбору Мелания Пап зоз Винковцох винесла же Одбор не нашол ніяки потупеня з финансийного боку. Длугшей розпарви о поднешених звітах не було. Тайомник Союзу Русинох РГ и член Совиту за национални меншини РГ Звонко Костелник ище раз наглашел потребу же би шицки наши Дружтва докончили вименки своїх Статутах спрам Закону о роботы невладових здруженьох, а смаим тим ше вименя и дзепоедни точки Статута нашого Союзу. У тим

смыслу отримани рочни Скупштини у наших Дружтвох на хторих члени упущени на вименки Статута. Цо ше дотика плану и програми роботы Союзу за тот 2015. рок, предклад того плану принешени уж концом прешлого року и як таки послани до Совиту за национални меншини, а Совит на своей 61. порядней схадзки принесол одлуки о финасованю наших програмох.

З оглядом же ше материална потримовка Совиту през час вше менша, мушиме ше остарц же бизме обезпечели средстава за роботу и зоз других жридлов. За информоване зме того року достали 10.000 куни меней, даедни културни манифестациі хтори гледали нашо Дружтва не достали желене шветло, але у целосци можеме буц задовольни, понеже Союз за свою роботу достал дакус вещей средства у поровнаню зоз 2014. роком.

У розправы о плану и програми роботы за тот рок Звонко Костелник винесол план вязани за отримоване Летней школи руского языка,

хтора ше того року отримала од 5. по 12. юлий у Ораховици за основношколски возраст и од 12. по 19. юлий за штредньошколски возраст. Того року цена змесценя школярох звекшана, а ми не знаеме яки средства достанеме од Министерства просвити и спорту РГ, та треба на час посвидомец родичох же будзе нужна партиципация у трошках превозки школярох до Ораховици або у других трошках. Анкети за учашнікох Летней пколи уж порихтани и послани до школох, понеже школяре муша достац уверене од школи же су порядни школяре у РГ.

Пред нами и отримоване нашей централней Союзовой манифестациі «Петровски дзвон» хтори ше отримала першого викенду юния мешаца у Петровцох, по принешеним плану за хтори задлужени Одбор «Петровского дзвону», о хторим даскельо слова поведол тайомник Союзу Звонко Костелник.

Отворена кратша розправа о плану и програми роботы за 2015. рок, у хторей доминантна идея же би ше нашо Дружтва медзи собу подпомагали и ведно наступали на смотрох и манифестациіох култури у нас и иножемстве, бо Союз ми шицки, а не лем роботне цело хторе провади административну часц културней роботы. Скупштина закончена з кратку окрипу у дворе Союзу хтору порихтали члени Скупштини. Новосц и то же ше шлїдуюца Скупштина наших Дружтвох та и Союзу ма отримавц у тим календарским року, та у 2015. року будземе мац два Рочни скупштини.

Вера Павлович

СТРЕТНУЦЕ РУСКИХ ШКОЛОХ БУДЗЕ У МИКЛОШЕВЦОХ

Стретнуце руских школах, 21. по шоре, будзе отримане 6. юния у Подручней школи Миклошевци, котра припада матичней школи Чаковци у Републики Горватскей — одлучене на схадзки Організаційного одбору Дружтва за руски язык, литературу и культуру, котра отримана 23. априла у миклошевскей школи.

На схадзки присуствовали Ирина Папуґа, секретарка Дружтва з Нового Саду, Мария Канюх, подобова уметница и член Дружтва, Дюра Лікар, учитель у пензіі и председатель секції у Миклошевцох, Ана—Мария Зулич, директорка Основней школи Чаковци, Леся Мудри,

учителька мацеринского языка, Ксения Лікар и Мария Папуґа, учителька у пензіі, о. Яким Симунович, парох миклошевски и викар славонско—сримски и Мирослав Лікар, председатель Ради рускей националней меншини и замінік началніка Општини Томповци.

На початку схадзки присутній привитала директорка Ана—Мария Зулич и виражела задовољство же ше Стретнуце ма отримач праве у Миклошевцох, понеже Школа обовязна сотрудничав зоз представителями рускей и мадярскей националней меншини на подручю Општини Томповци. З тей нагоди Ирина Папуґова поинформовала Зуличову о роботі

Прилапена програма у Миклошевцох

Дружтва и подаровала два кніжки у їх виданю за школьску библиотеку. Члени Одбору догварели ше коло деталюх вязаних за зміст програми, о числу учашнікох и

финансийней потримовки. О тих и других питанюх будзе ище бешеди на будуцих схадзкох членох Організаційного одбору зоз Миклошевцох.

К. Лікар

ЧОЛНИ ОСОБИ СОЮЗУ РУСИНОХ ГОРВАТСКЕЙ ОТРИМАЛИ У ЗАГРЕБУ РОБОТНУ СХАДЗКУ ЗОЗ ЧОЛНИМА ОСОБАМИ КМД „РУСКИНЯ И РУСНАК“

Всоботу, 18. априла того року, чолни особи Союзу Русиных Горватскей з Вуковару (председателька Дубравка Рашлянин, тайомнік Звонко Костелник и Вера Павловичова, редакторка видавательней діялносци) нащивели Заґреб и у просторийох КМД „Рускиня и Руснак“ отримали роботу схадзку зоз чолнима особами того Дружтва (председателька Олґица Мудрого и тайомнік Яким Пушкаш).

Председателька и тайомнік Союзу Руснацох РГ не пришли до Заґребу празних рукох!

-Совет за национални меншини при Влади РГ одобрил вашому Дружтву вкупно 4.500 кн за роботу у тим року, насампредз за роботу шпивачкей ґрупи! — гварела на початку тей роботней схадзки председателька Союзу Дубравка Рашлянин.

-Союз Русиных Горватскей, односно шицки союзово дружтва, ма намиру финансийно потримач вашу смотру соло-шпивачох и дуетох под назву „Єшень у Заґребе“, котра би ше требала отримач на соботу, 24. октобра того року у Заґребе! - гварел тайомнік Звонко Костелник.

Вера Павловичова, редакторка видавательней діялносци Союзу Русиных РГ, гварела же Союз у идущим 2016. року планує видац шейц числа часопису „Нова думка“, штири числа часописа за дзеци „Венчик“, алманах „Думки з Дунаю“ и кніжку Миколи Папа з Винковцох о погинулих Руснацох у Отешественей войны, а финансийни средства обезпечел Совет за национални меншини при Влади РГ.

-Поволуем членох вашого Дружтва же би ше зоз писнями, рисунками и другима роботами активно уключели до видавательней творчосци у рамикох Союзу Руснацох! - гварела Павловичова.

Олґица Мудрого, председателька КМД „Рускиня и Руснак“, гварела же Дружтво штредком априла и урядово од Городу Заґребу достало задармо на хасноване єдну просторию у будинку у Ткалчичевей улічки 33. за роботу шпивачкей ґрупи, а спрам потреби може хасновац и салу на пешим поверху истого будинку.

-У тей сали, котра ма места за 100-120 патрачох, можеме отримач манифестацию „Єшень у Заґребу“! - гварела Мудрого.

Роботна догварка у Заґребе

На концу тей роботней схадзки тайомнік КМД „Рускиня и Руснак“ Яким Пушкаш гварел же шпивачка ґрупа Дружтва планує наступити на тогорочних манифестацийох „Петровски дзвон“ и „Миклошевци“, а Дружтво ма намиру організовац представяње двох союзових кніжкох: „Дом у шерцу“ Меланії Паповей и Звонимира Барни и „Душа як гушля“ Владимира Провчия.

Яким Пушкаш

ОТРИМАНА ЗВИТНА СХАДЗКА КУД “ОСИФ КОСТЕЛНИК”

Внедзелю, 08. марца на 15.00 годзин, у простирийох дружтва “Осиф Костелник” у Вуковаре отримана рочна, звітна схадзка. Перше усвоєни дньови шор, потим вибране роботне председательство, записничар, верификаційна комісія и подписователе записніку. До роботного председательства вибрани Владо Русин, председатель и Звонимир Барна, член, а за записничарку Любица Гаргай. До верификаційней комісії вибрани Зденко Бурчак, Славко Рамач и Мирко Дорокази. За подписовательох записніку вибрани Звонимир Барна и Марія Русин.

Верификаційна комісія заключала же ест вкворум и дала дошлебодзенс же би ше Скупштина отримала. Скорей роботи Скупштину, шицким присутним обрацела ше председателка Союзу Дубравка Рашлянин, та бешедовала о Союзовой роботы у прешлим периодзе и о тим як далей. Тиж так спомла виберанки на хторих ше будзе кандидатовац за заступніцу у Соборе и поволала присутних же би ей дали потримовку.

Звіт о роботы Дружтва за 2014. рок поднесол председатель Дружтва Владо Русин, хтори бешедовал о роботы

Дружтва у прешлим периодзе. Дружтво робело добре, шорово ше зиходзели шицки секції хтори у Дружтве исную. У прешлим року наступало ше на 26 заводи. Були то наступи ту у наших местах – Вуковаре, Петровцох, Миклошевцох, Осиеку, але и далей, окремно наглашени успишни наступи у Риеки и Макарскей, як и два наступи у Словацкей, у Сабинове и Свидніку. Тиж так Дружтво по треци раз успишно организовало дзецинску манифестацию “Перши аплауз”.

Финансийни звіт поднесол касир Звонимир Барна. Вон присутних детально поинформовал о приходах и розходах Дружтва. У прешлим року як и по тераз, найвецей пенсжу потрошене на драгово трошки, т.е. на виплацоване автобусох. Председатель Владо Русин доложил же обидва звити на час придани до Совиту за национални меншини РГ и до Гороу Вуковару.

Член Надпатрацога одбору Славко Рамач тиж пондесол їх звіт. Потвердзел же одбор препатрел кніжки и бул присутни на шицких схадзках Управного одбору и же у їх роботы не буи обачени ніяки непавилносци.

О спомнутих звитох не було

Члени КУД «Осиф Костелник» на Рочней скупштини Дружтва

ніякей дискусії, ані пригварки.

Понеже у Републики Горватскей принешени нови закон о Здруженях, у даедних дробніцох требало з нїм ускладзиц Статут Дружтва, а найзначнейше же ше до нього требало увесц такволаного ликвидатора, хтори би у случаю гашеня дружтва одробел шицко потребне. Записане же би тот особа була остатні председатель.

Шицки звити прилапени єдногласно, як и пременки у Статуту.

Председатель Владо Русин бешедовал о планах за тот рок. Наглашел же ше и надалей будземе старац наступиц вшадзи дзе нас ше повола. Уж робени прегварки

за наступ у Риски и у Макарскей. До обидвох местох трошок дружтва то путоване, а змесцене и єдзене там обезпечени. Тиж так планує ше одход до Марії Бистрици. Водзени и прегварки же би ше промоция кніжки “Дом у шерцу” наших поетох Мелані Пап и Звонимира Барни одбула у Пишкуревцох. Причина за тото двояка, авторка Мелания Пап там народзена и одросла, а рецензент кніжки Блаженка Будимчич тиж зоз походженьом з того нам так милого места.

По законченей Скупштину отримане литературно-музичне пополане, а з нагоди медзинародного Дня женох.

Любица Гаргай

ДЗЕНЬ ЖЕНОХ ЗАЗНАЧЕНИ У ВУКОВАРСКИМ ДРУЖТВЕ

Внедзелю пополадню, 08. марца, по законченей Звітней схадзке отримане литературно-музичне пополане, а з нагоди медзинародного Дня женох. Тоту подію обдумала литературна секция. Читани стихи руских поетох и поетесох, а о женох так як их вони видза, як мацер, бабу, нину або прешлу любов.

Почало ше з писню Осифа Косталника “Невеста”, потим пречитани стихи Любки Сеґедеи Фалц хтора пише о залюбеной жени и стихи Владимира Провчия о прешлей любови за хтору му очи плачу.

Кристьян Миклош одшпивал шпиванку “У лешку при валале”, а потим читани стихи трох наших поетесох. Ганча Папандриш Гаргай у писні “Майски молебен” шпива о своєй баби, Агнетка Костелник Балатинац шпива о мацери и ей невестатей роботы у обисцу, а Мелания Пап спомина жену як будуцу ма-

цер, хтора у воєних часох ноши под шерцом чадо, и жену-нину, нину хтора ше стара же би на Кирбай у обисцу крашне прияла госцох и же би кирбайски дзень прешол у найлєпшим шоре.

Потим Марія Русин стихи преткала зоз шпиванку “Преквитай, преквитай”. Потим читани стихи поета Звонимира Барни хтори шпива о жени, о мацери и то у писньох “На твой дзень, мамо” и “Мацерова мушкатла”. Пречитани и два писні Любици Гаргай. Єдна пошвещена пайташки зоз дзециства, а друга мацери, подобне велім другим поетом у чїїх писньох мац часто обробена тема.

За конец Марія Русин одшпивала шпиванку “Били орґони”. Шпиване на гармоникох провадзели Ренато Миклош и Витомир Гарди.

Модератор того литературно-музичного пополадня була Любица Гаргай, хтора

У програми пошвещеной мацером и женом наступели и наймладши члени Дружтва

попри Вери Павлович и Звонимира Барни тиж так читала и писні.

З нагоди Дня женох шицки присутни жени достали дарунки. Дружтво женом подаровало червени гвездик, а Союз цифровани примули (яглаци) у черепчку.

Любица Гаргай

РОЧНА ЗВИТНА СКУПШТИНА КУД-А РУСНАЦОХ ОСИЄК

В недзелю, 15. марца 2015. року, КУД Руснацох Осиек отримало Рочну звітну скупштину.

През звіт о роботі Дружтва котри поднесла председателька КУД-а Руснацох Осиек Агнетка Балатинац, було очиглядне же Дружтво сполнело свой рочни план за 2014. рок.

Попри порядних наступох на наших традиційних манифестаційох у Миклошевцох и Петровцох, та госцованю при других националних меншинох, Дружтво витворело и шицки заплановани програми котри самостойно организує, як цо то Подобова

других манифестаційох дзе провадзел даєдно з наших культурних дружтвох членох Союзу Руснацох РГ.

Хор, попри порядних активносцох, научел и виведол шпивану сценску сличку на текст «Кум» Агнетки Балатинац, а котри компоновал Рудолф Ерготич.

Етно секция витворела шицки плани котри зарисовала у смислу зявйованя на манифестаційох и пририхтованя дарункох за потреби Дружтва.

Финансийно КУД Руснацох Осиек найвещей средства достава по проектах котри придава на конкурси Совиту

Чац членох Скупштину на Рочней звітней скупштини КУД-а Руснацох Осиек

Председателька КУД-а Руснацох Осиек Агнетка Балатинац и записничарка Лела Дітко на Рочней звітней скупштини КУД-а Руснацох Осиек

колонія, Дравски габи та Меморіялни турнир у столнім тенісу «Владимир Тимко». Попри того, організувало и літературне стретнуце з поетесу Любицу Гаргай, як и мали крачуноски концерт за членох Дружтва концом календарского року.

Тамбурови оркестер у сотрудніцтве з другима дружтвами мал вецей успішних наступи у жеми и иноземстве. Так наступел у Словацкей, у Свидніку, у Босни и Герцеговини, але и на веліх

за национални меншини РГ, Осиецко-бараньскей жупанії и Городу Осиеку.

У 2014. року, окрем членарини котра символічна, Дружтво достало донатію од Велька Кайтазія, Соборского заступніка нашей націоналней меншини, за манифестацію «Дравски габи» у вредносци од 1500 куни. То єдини средства котри Дружтво витворює попри средствах зоз предрахункох єдинкох державней, жупанійскей и локалней управи.

Но и попри того, зоз шпорованьом на рижних ставках у своїм плане, поспішило ше надолжити народне облєчиво. Купело ше хлопски калапи за хор и оркестер, а надолжиле ше и сукні за женску часц хору.

Звити єдногласно прилапени, а розправа о плану роботи за 2015. рок указала же потребне винайсц можлівосц за формованє фолклорней и драмскей секції. За початок з даякими меншими драмскими сличками и фолклорними мініатурами, а познейше ше укаже яки буду потреби.

Скупштина и тоту ініціативу єдногласно прилапела. Проблематика членства указала ше през пасивне членство котре жада мац членску карточку Дружтва, але ше не жада активно уключовац до роботи. Понеже така форма у Статуту Дружтва існує, число членох и число активних членох скоро преполовене.

Скупштина тиж прилапела и нови Статут Дружтва котри мушел буц ускладзени зоз новим Законом о здруженьох котри принєсол Горватски собор 6. юнія 2014. року. Новосц у тим Законом

же кажде здруженє муши мац ликвидатора, односно особу котра би покончала шицки роботи у случаю кед би ше здруженє, пре даяки причини, гашело. Ушорюю ше и велі други обовязково одношеня у здруженьох, як и явносц актох здруженьох, финансийних звітах, доступносц истих у електронских медийох котри предписал Собор РГ але и родна єднакосц, та финансийна одвичательносц и можлівосц же би ше финансийно покарала особа одвичательна за заступанє здруженя кед ше дацо не зроби по Закону.

Понеже векшина наших здруженьох не ма професійно занятих, то єдна почежкосц вецей же би ше шицко запровадзовало на час.

Но КУД Руснацох Осиек будзе ше и надалей намагац очувац тоту гарсточку Руснацох у Осиеку, покля лєм будзе мац моци и покля будзе сцелосци, як институційох у своїм блізшим и дльшим окруженю, так и самих Руснацох у Осиеку.

Агнетка Балатинац
Фото: А.Балатинац

ОТРИМАНА РОЧНА СКУПШТИНА КД РУСНАЦОХ ЦВЕЛФЕРІЇ У РАЙОВИМ СЕЛУ

Среду, 18. марта того року на 19,00 годзин отримана Рочна звитна скупштина КД Руснацох Цвелферії у Райовим Селу у просторе Месного одбору.

Окрем членох Дружтва, Скупштину нащивела и делегация Союзу Русиных РГ на чолє зоз председательку Союзу Дубравку Рашлянин, а у делегации ище були тайомнік Союзу Звонко Костелник и главана и одвичательна редакторка нашого информования Вера Павлович. Председатель КД Руснацох Цвелферії Звонко Грубеня привитал присутних и госцох, и Скупштина цекла по предвидзеним дньовим шоре хтори облапял два звити за прешли рок (роботни и финансийни), розправу о звитох, прилапйованє поднєшених звитох, предклад роботного плану за 2015. рок и його прилапйованє, и рижне.

Спрам словох Звонка Грубені, пре виліви хтори прешлого року потрафели цали край, Дружтво мало вельки почежкосци у витворйованю свойого плану роботи, окреме бо у виліве шицке облєчиво и инструменти знічтожени, а

людзе ше нашли у животней опасносци. Заш лєм жиц ше муши и далєй, и треба ше намагац обстац. Влоні Дружтво мало даскельо наступи скорей природней катастрофи, чийо пошлїдки ище вше обачливи. Катица Джуња поднесла финансийни звит. Обидва звити прилапени єдногласно.

Присутних привитала председателька Союзу Дубравка Рашлянин, хтора похвалєла роботу Дружтва и пожадала им успишну роботу у тим року. Тиж так нагласєла же того року на парламентарних виберанкох обчєкує потримовку за кандидованє нашого кандидата на место соборского заступніка.

Звонко Костелник, тайомнік Союзу и представитель рускей националней меншини у

Совиту за национални меншини РГ, надпомнул же Дружтво муши свой Статут прилагодзиц

Закону о здруженьох хтори на моци од половки прешлого року, а усоглашованє ше шме одцагнуц найдлужей по октобер того року, за чим у наших Дружтвох нет потреби. Нужне лєм ме-

Роботне председательство КУД Русиных Цвелферії на Рочней скупштини Дружтва

новац ликвидатора и унєсц премєнки дасєдних членох Статуту.

Редакторка Новей думки и наших виданьох надпомла членству Дружтва же наш Союз ма нови web бок, хтори вельо сучаснейши од потєрашнього, а тиж так и новоотворени fb бок, та ше наздава же нам ше млади буду вєцєй уключовац з идеями и прилогами.

Скупштина закончєла зоз кратким друженьом у Райовим Селу.

Вера Павлович

ВИСТАВА КВИТНИХ МОТИВОХ У РИЄКИ

Владимир Провчи на вистави малюнокх квеца у Риски

Знагоди Дня залюбєних, хтори ше означає 14. фебруара у Риски була, як тому швєчи, пририхтана вистава квеца у чєсц шицким залюбєним. У Риски ше то роками пєстує и вельки пририхтованя. Тєди ше уж зоз моря чувствує пах приходзацєй яри, уж розквитаю камєлиї, мимози, примули, фи-

ялки и други вистніки яри. Пре тот факт рошню радосц и вєшєлє хторих єст вельо у людзох под час карневалу, на чийм шлїду на одредзени способ стої Валентиново. Залюбєни сєбє мєдзисобно дарую дарунки у знаку шєрца и случує ше же ше дараз дакому нє виполнї обчєкованє, алє треба буц скромни

и вєшєлїц ше сємєй любви, гоч дарунки виостаню. З тєй нагоди дарую ше и млади и стари, без огляду на роки, бо лєм любов важна.

У тот час у КД «Босна» у Риски отворєна вистава малюнокх у тєхнїки акрилу нашого маляря Владимира Провчия. Вон ше окреме рихтал за виставу на хторей вилужєл малюнок туліпанох длугоки 4 метери, а хтори бул вилужєни на єдним мурє, а зоз другима малюнками достал ше упечаток же ше нащивитєлє находза у єдним квєцовим парку у хторим хибя лєм пахи. Малюнки мали мотиви природи и яри, доминовали швижи фарби, богатство каменковей, жовтєй, жєлєней и чєрвєней фарби. Зарї слунка нє малювани, алє ше чувствовала их блїзкосц. Нє зазначєно о яких ше кветох роби, кветох ровніни чи кветох моря, бо вони вшадзи красни и кєждє

сєбє могол задумовац заграду и край у хторим их видзи.

Оверанє вистави було вєсєлє и спонтанє, председатель Дружтва Винко Стамєнич привитал маляря и описал його малярску драгу. Зажадал му щєслївє швєто и пожадал ище успишни роботи. Вєц ше представєл сам автор приповєдаючи як настали виоложєни малюнки, якє його видзєнє кветох и любви, цо попровадзєнє зоз щирим аплаузом. Члєни «Рушняка» з тєй нагоди одщипивали даскельо писнї на руским, а вєц и на горватским язїку.

Послужєна и вєчєра, та ше остало до позних ноцних годзинох, а вистава стої у просторе Рїєцкого КД «Босна», чийм ше члєном окреме пача ярнї малюнки квеца, та обчєкую и малюнки лєтного квеца.

Владимир Провчи

ВЕЛЬКА НОЦ У ПЕТРОВЦОХ

Швето над шветами, Христово воскресенє, того року у Петровцох преславене з окремну зацкавеносцу Господу Богу на ласки красней хвилі под час служеньох у церкви и обходах, а з тим и нажива шицких богослуженьох була обачліво подмладзена з дзеци.

Шицки служеня служел петровски парох мр сц. Владимир Седлак, а шпиванє водзели петровски «почималі», котри ше з рока на рок стараю унапрямц красу шпиваня у духу церковного простопиния ведно зоз своїм парохом, цо у малих парохийох без стаємного дзияка не приходзи саме од себе.

Тогорочни богослуженя були прикрашени и зоз шейсцома новима стихарами за хлапцох

котри послугую паноца. Стихари зошила паніматка Ивана Седлакова, а материяли за шице купела фамелия Звонка и Ани Рамачових з Петровцох. Мушкатли за Божи гроб, котри уж и преквитли, одховала пані Ирена Югасова, а резане квецє назберане по петровских заградах и кус докупене з назбераних пенєжох даровательох.

После вецей як трицец рокох у церкви ознова зашпивана писня „Согласно заспиваймо“, по тераз єдина вельконоцна писня котра ше у Петровцох не шпивала ище од часох дзияка Дюри Медешия.

У тим и таким духу духовного воскреснуца и оживиована краси нашого обряду преславени шицки вельки дні. На саму Пасху запричащане преїг 150 особи, а на дзень

Пошвецанє паски у Петровцох

Пасхи пошвецени и числени кошарки. На други дзень Пасхи було мироване.

На саме швето, у вечерших годзинох, КУД „Яким Гарди“

приготовело цаловечаршу програму з нагоди найвекшого християнского швета.

о. Владимир Седлак

ВЕЛЬКА НОЦ У МИКЛОШЕВЦОХ

Пошвецанє паски у Миклошевцох

Швето Христового воскресеня греко-католицки вирни у

Миклошевцох преславели по григорианским календаре, 5. априла, як и у других парохийох у Сриме и Славонії.

У церкви Рождества Пресвятей Богородици, на Служби Божей котра почала на 10,15 годзин, попри домашніх присуствованих и госци зоз других местох, як и з Войводини, Босней, Швицарскей. На Служби Божей о. Яким Симунович, парох миклошевски и викар сримско-славонски, пречитал вельконоцну винчованку владики крижевского кир Николи Кекича, у хторей медзи иншим пише:

— Зоз воскресеньом почина нова история людского роду, то початок нового живота по Христу и у Христу, побидніком над Сотону, над шмерцу, пошлїдку людского

гриху. Воскресенє представя фундамент нашей вири, дава нам надїю котра ше виполнює у любви. Себе даровац другому у малженстве, у фамелиї и у дружтве — то сущноц християнства, жиц не за себе, але за другого. Христос, наш спаситель, дал нам найлєпши приклад."

Зоз привитом „Христос воскрес“ о. Симунович повинчовал швето у мєно Церковного одбору, пана дзияка як и свойо власне.

По Служби Божей, у церковней порти пошвецени кошарки зоз пасхалним єдзеньом, та о. Симунович благословел коло 80 кошарки.

Ксения Лікар

ПОШВЕЦАНЄ ПАСКИ У РАЙОВИМ СЕЛУ

Уцеркви Святого Йозафата у Райовим Селу Служба Божа почала на 11,00 годзин, а служел о. Владимир Магоч, парох вуковарски и расвоселски. Вон пречитал винчованку кир Кекича и пошвецел 7 паски. Того року на Служби

було 40 особи (од того дзевецеро дзеци) котри зоз шпиваньом возвелїчали вельконоцне дожице у штрєдку дзе єст вше меней Руснацох.

Ксения Лікар

ВЕЛЬКА НОЦ У ОСИЄКУ

Парохіяне грекокатолицької церкви Христа Царя у Осієку і їх госци, найвекше християнске швето, Вельку ноц, започали зоз утриню на 7 годзин рано. У обходу коло церкви участвовали шицки вирніки котри зоз запаленима швичками, символічно ношели шветлосц Христового воскресеня людзом.

Дораз по утрині започала Служба Божя котру предводзел домашні парох о. Любомир Стурко. Апостол читал Назар Стурко, а медзи швичкарами було і єдно дзивче.

Євангелию читал о. Любомир Стурко, а наказовал о шветлу хторе Исус Христос зоз своїм воскресеньом приноси нам і медзи нас. Наказовал

Парохіяне чекаю пошвецанє паски

на трох язикох: на українским, руским і горватским, понеже до тей грекокатолицької церкви ходза Руснаци,

Українци і Горвати котри грекокатолики.

Каплічка шестрох Василянкох була пополнета по ос-

татне место, а дзепоедни мушели і стац. Церква була окреме шветочно украшена з прекрасними аранжманями квеца, о котрим ше, як і о цалім просторе церкви, порти і монастиру, стараю шестри Василянки, дзе источашне і шедзиско їх Провинції.

По Служби Божей пошвецена паска же би każde з присутних однесол дому благословене єдло. Потим ушлїдзели винчованки і розменьованє писанкох, окреме медзи дзецима котрих того року було вецей як звичайно.

На други дзень Велькей ноци було мироване.

А. Балатинац

Фото: А. Балатинац

ВЕЛЬКА НОЦ У ВУКОВАРЕ

Пошвецанє паски Вуковаре

Того року найвекше християнске швето, Велька ноц, торжественно преславене 5. априла у грекокатолицької церкви Христа Царя у Вуковаре зоз Службу Божу хтора почала на 8,00 годзин рано і на хторей у дворе церкви пошвецени паски. Службу Божу служел вуковарски па-

рох Владимир Магоч, хтори вирніком пречитал і Вельконоцну винчованку нашого владики преосвященого кир Николи Кекича.

У дворе церкви пошвецени паски, писанки і други традиційни символи вельконоцних шветох.

Вера Павлович

ПЕРША ПРИЧАСЦ У ОСИЄКУ

Першопричашніца Юлія Мартинюк зоз шицкими парохіянами і госцями котри звелічали єй Першу причасц

Угрекокатолицької церкви Христа Царя у Осієку, 12. априла того року, на Томову недзелю, одбула ше Перша причасц. Понеже у Осієку мале число дзедкох грекокатоликох, тим векша радосц кед ше случи така подія. Пер-

шопричашніца була Юлія Мартинюк, а винчовали єй шицки парохіяне і госци, та ше аж шицки ведно і вишликовали.

А. Балатинац

Фото: А. Балатинац

КРИЖЕВСКИ ВЛАДИКА ДР ДИОНИЗИЙ НЯРАДИ 75. РОЧНІЦА ЙОГО ШМЕРЦИ

У штвартим мешацу, точнейше 14. априла, напълнели ше 75 роки як умар вельки духовни син руского народу. То владика крижевски др Дионизий Няради. О його живоце и душпастирской работи бивовно би ше могло написац кнїжку. Тим вещей бо попри работи на духовним душпастирским подручу, котрей ше од младосци придал як священїк, вироучитель грекокатоликох у загребских штреднїх школах, настоятель у семинарії и владика, др Няради потримовал и Руске народне просвітне дружтво, а преїг нього и єден одредзени способ националней свідомосци нашого народу на Бачванско-сримскей ровніни з котрей и сам походзел.

Владика Няради народзени у Руским Керестуре, у Бачкей, 10. октобра 1874. року. Як дзевецрочни хлапец почал учиц дзияковац, читал псалми на вечернї и утринї, а тиж так и апостол на Службох Божих. До грекокатолицкей семинарії у Загребе прияти є 1. септембра 1888. року. Познейше студирал на Католицким богословним факултету у Загребе, дзе закончел своєю студії зоз академским урвньом докторату.

Крижевски владика кир Юлий Дрогобецкий рукоположел го за священїка 1. януара 1899. року у Петровцох. Прецо у Петровцох, остава питане на котре би вредзело пренайсц достатни одвит. Правда же нова петровска церква, котру будовал тот исти владика Дрогобецкий, була праве закончена и репрезентативна, а и перша душпастирска служба неоерея Дионизия була у Сриме, у Шидзе. Тиж так владика Няради 1934. року, после дваец рокох владическей служби и 35 рокох священства тиж так славел у Петровцох, а єден з петровских парохох, о. Спиридон Петранович, познейше постал його секретар у Крижевцох. Но по тераз у писаних шлїдох толковане повязаносци владика Нярадия и Сриму, точнейше Петровцох, не записане.

Пол рока о. Няради бул парох у Шидзе и то кончел зоз Загребу, бо источасно бул настоятель учєня у нашої семинарії у Загребе. За ректора семинарії меновани є 1902. року,

а од 1908. року бул вироучитель за грекокатоликох у штреднїх школах по Загребе.

Римски Апостолски Пристол 3. априла 1914. року о. Нярадия меновал за администратора Крижевскей епархії, а 5. децембра истого року папа Венедикт XV менує го за титуларного епископа Авилени. Епископске рукоположенє приял у Риме 09. януара 1915. року. За владика крижевского бул меновани 22. априла 1920. року. Єден час владика Няради бул администратор епархийох у Пряшове и Мукачове.

Зоз декретом Римского Апостолского Пристола 1923. року католики византийского обряду у Македонїї припосни Крижевскей епархії, а 1924. року и грекокатолики у Босней. На тот способ Крижевске владичество юрисдикцино облапело цалу Кральовину.

Владика Няради постановел нови парохїи у Церовлянох (Босна), у Струмици (Македония), у Лепеници (Босна), у Дервенти (Босна), у Београдзе (Сербия), Лишнї (Босна), Каменици (Босна) и Господїнцох (Бачка). Тиж так пошвецел 13 церкви и каплицы.

Др Няради написал перши грекокатолицки молитвенїк у Крижевскей епархії, а по теди молитвенїки ше приношело зоз Старого краю. Молитвенїк вишол под меном: *Gospodu pomolimsja* (по горватски) 1911., 1912. и 1926. року. Бул тиж так автор кнїжки „Правди католицкей вири“ (по руски) 1913. и 1920. року. Написал „*Molitvenik za grkokatoličke vojnike*“ 1916., „*Srednji katekizam za grkokatoličku mladež pučkih škola*“ 1919., жития св. Йозафата (по горватски) 1912., жития метрополита Андрея Шептицкого (по горватски) 1918. року, „*Knjižice za članove nabožnoga društva Žive krunice Križevačke eparhije*“ 1917. и „*Službe Božje ili Liturgije*“ 1932. року. Порушал и Вистник Крижевскей епархії 1915. року. Писал велї прилоги и статї за реноминувани часописи, але и за народни календари и новини на вещей языкох. За свой руски народ остарал ше у Пряшове порушац виданє новинох „Руске слово“, у Ужгородзе „Душпастир“, а медзи бач-

Владика Няради у Мариї Бистрици

ванско-сримским Руснацами „Руски новини“ и „Календар“. За Украинцох порушал Рідно слово и Календар, а за жумберчанцох „*Spomenica*“ и „*Žumberačke novine*“. Тиж так бул вельки мецена и потримователь культурно-просвітней работи тедишнього Руского народного просвітного дружтва котре мало подружнїци по шицких местох у Кральовини дзе жили Руснаци.

Владика Дионизий Няради умар под час канонскей визитації парохїи у Мрзлим полю (Жумберак) 14. априла 1940. року. Перше бул виложени у катедралней церкви у Крижевцох. Там за нього одслужена Служба Божа 17. априла. Од нього ше у мене цалого епископату одпитал блажени Алойзий Степинац, тедишнї надвладика и митрополит загребацки, котри бул вельки почитователь грекокатоликох и приятель владика Нярадия. По своїм власним жаданю, владика Няради поховани у Руским Керестуре 19. априла 1940. року у нешкайшей катедралней церкви Преношеня мощох св. о. Миколая у Руским Керестуре у Бачкей.

Вичная памят! — Вични му спомин!

о. Владимир Седлак

БАСНИ ЗА МЛАДЕЖ И ОДРОСНУТИХ ЯК БАРСКИ РИБКИ ГЛЄДАЛИ ПРАВДУ И РОВНОПРАВНОСЦ

На концу єдного валала наход-
зела ше єдна бара у хторей
ведно жили жаби, вельки и
мали риби, рачки и други барски жи-
вотинї.

Бара ше под час єдней велькей лєтней
суши нагло почала висушовац и змен-
шовац, та почало понєставац и води и
єдзєня. Свой глас перши дзвигли рибки
и инициировали схадзку шицких жите-
льох бари.

— Так далєй вецей нє мож! Вельки
риби, кєд у питаню єдзєнє и шлєбода
рушаня по заєднїцкей бари, патра лєм

на себе! — гварела перша рибка.

— Повем цалком отворено: Вельки
риби барз нєкултурни и себични! Перши
су кєд треба поєсц найсмачнєйшу траву,
мушки, хробачки и друге, и вообщє их
нє брига за других жительох нашей
бари, а у остатнї час почали барз по-
патровац и на нас, менши рибки, цо
нас барз знємирело! Такє справованє
вельких рибох муши такой прєстац! —
гварела друга рибка.

— Мили мойо рибки! Придзце блїжєй
гу мнє, та вам пошептам цо мушице
зробиц же би вас вецей нїхто нє знє-

мирїовац! — гварела велька чука, котра
водзела схадзку.

Наївни рибки пришли цалком блїзко
гу велькей чуки, а вона их, раз-два,
прелїгла!

— Ниа, тераз вас вецей нїхто нє будзє
знємирїовац! Проблем ришєни! — гва-
рела чука.

ПОУКА: Вєкши риби вше поєдза мен-
ших од себе!

Яким Пушкаш

КАПЛІЧКА ВОЗНЕСЄНЯ

зоз першима
заряма слунка
дзвигнул ши свойо
руки
на благослов
на благослов их
и нас
и цалого швета

гоч слунко
хмарка цє
облапєла
подзвигла
скрила
нєстало цє

очи присутних
цє нє видзєли
знали
чувствовали
ту ши

радосц вибила у шерцу
за моцнє шведочєнє

нєшка ту
на спомин
каплїчка вознєсєня

Любица Гаргай

ГРОБ

базилика
полно швета
у шоре
даскельо годзини

предпростория
два швички
символ
двох ангєлох

камень
били
ту стало
мєртвє
твойо цело

мойо цело
ше трєше
струя прєходзи
по нїм

чувства моцни
гроб празни
насправди
воскрєснул

празни гроб
фундамент вири
шири ше
на штири
боки швета

Любица Гаргай

ТАК БУЛО, ТАК НАЙ И ОСТАНЄ!

Кєд кондаше швинї напасали
сланїни змє смачнєй мали.
Шкварки, гурки и колбаси,
а ванїчку полну масци.
Прєшла єшєнь,
пришла жима,
сцєрпєно змє яр чєкали
приходзєло велькє швето...
Мац шунку, сирєц, вайца уварєла
красну паску порихтала
шицко до кошарки поскладала
и пошвєциц єдло дала.
Вєсєло змє то чєкали
швєцєнє най смакуємє,
Вельку ноц най винчуємє,
кантари най укажємє,
з писанками ше почєркамє,
пооблївац най ше дамє.
Хрисрос воскрєс!
Хрисрос воскрєс!
Хрисрос воскрєс! — вигваряємє,
звичай най незанягамє.

Янко Колбас

НОЦ КНІЖКИ

Итого року у Републики Горватскей отримана манифестация Ноц кніжки, а то попровадзене зоз 1000 збуваннями на 400 локацийох у 180 городох и местох, як и у 2им гарешту. Єден зоз городох того 23. априла 2015. року бул и город Вуковар. Ноц кніжки у Вуковаре отримана у Городскей библиотеке на Площи Републики Горватскей 1 зоз вецей змистами. За нас бул найцикавши змист хтори почал на 18.00 годзин, на одзеленю за одроснутих под назву "Людзе хтори творя город".

Городска библиотека Вуковар зоз штирома городским здруженнями направила курс незвичайну програму. Идея рушела зоз Городскей библиотеке, а на поволанку ше одволали Здруженє Мадярох городу Вуковару, Здруженє Немцох и Австрияноцох городу Вуковару, Украинске културно-просвитне дружтво "Иван Франко" и нашо Културно-уметніцке дружтво "Осиф Костелник". Програма тирвала коло годзини и пол, але пре интересантносци хтори ше там могли чуц не була допита и шицко випатрало же прешло вельо, вельо швидше.

Здруженє Мадярох городу Вуковару представело свойого поету Петефи Шандора. Читани и його стихи по мадярски и преведзени на горватски. Тиж так председателка здруженя бешедовала и о самим здруженю. Док тирвала бешеда, на билим платну бул приказовани знімок зоз Мадярского балу хтори ше отримус у Вуковаре. По бешеди председателки, до медийох не шму дац обявиц же будзе бал, бо би ше вельо людзох явело, а город не ма таку вельку салу до хторей би ше шицки змесцели. Було мило чуц кед гварела же добре сотрудзую зоз другима здруженнями и же на їх балу вше єст и Руснацох.

Здруженє Немцох и Австрияноцох городу Вуковару представело ше друге по шоре. Покля ше зменьовали слайди членох у народним облєчиве зоз рижних наступох, чули зме вельо того о самим здруженю и їх роботы. Тиж так спомнути роман "Желєна улїчка" авторки Зденки Штефанчич Муфа народзеной у Петровцох, а обявени 1997. року. Авторка пише о вуковарских Немцох (Подунайских Швабох), а през живот єдней фамелиї под конєц и после Другей шветовой вой-

Представяне живота и діла Осифа Костелника у Городскей библиотеке у Вуковаре

ни. Бешедоване и о ділох писателя Людевита (Лудвига) Бауера.

Українске културно-просвитне дружтво "Иван Франко" представело ше на вецей способи. Перше було поведзене даскельо слова о самим Дружтве. Потим представени Иван Янкович Франко, украински поет, писатель, социални и литературни критичар, новинар, економик и политични активиста. Бешедоване и о кніжки Антона Гралука "Українци вуковарского краю". Тат'яна Кочнева Рамач представела свою кніжку "Рошліни и символи" у хторей описує рошліни хтори символізую Україну и о їх ліковитосци. Медзи німа, поведли бизме, нам найпознатша калїна.

Културно-уметніцке дружтво "Осиф Костелник" у сотрудніцтве зоз Союзом Русинох Републики Горватскей представело саме Дружтво як и особу Осифа Костелника, а през кніжку Осифовой дзивици Блаженки Хорват "Мой оцєц Осиф Костелник". Реферат порихтала и пречитала професорка Вера Павлович. Слайди фотографийох хтори

ше под час бешеди зменьовали позберал и порихтал професор Звонко Костелник. Писню Осифа Костелника "Родими край" пречитала поетеса Любица Гаргай. По законченей програми шицки присутни остали ше подружиц коло заєдніцкого стола хтори порихтали учашніки. За нашим столом було райтеша з бундаву и яблукками, на квасу з маком и орехами, як и бухти цо приготувели вредни руки Младенки Русин и Наталиї Барна. Тиж так на тканих хлебковох и коло вишиваних ручнікох у скєняней витрини були виложени нашо руски виданя. У публики було и красне число Руснацох предводзене зоз председателюм нашего дружтва Владом Русином. Ноц кніжки то оригинални горватски продукт хтори ше того року отримал по штварти раз. По други рок тот манифестация отримана и у Словенїи и Чарней Гори, зоз цильом же би ше преширела на цо вецей други жеми швета. На тот способ ше означує Шветови дзєнь кніжки и авторских правох.

Любица Гаргай

Нащивителє културней манифестациї Ноц кніжки

ВЕЛЬКОНОЦНИ КОНЦЕРТ «НА КРИДЛОХ НАШИХ ОЦОХ» ПЕТРОВЧАНЬОМ И ГОСЦОМ

Руски танци

Тогорочни концерт КУД "Яким Гарди" зоз Петровцох отримни на Вельку ноц, 05.04.2015. у петровским Доме култури, а з нагоди 65. рочніци Дружтва. У полней сали патрачох наступели шицки секції того Дружтва, од наймладших по найстарших аматерох зоз дугорочним искусством.

У богатим змисту двогодишного концерту наступела хлопска жридлова шпивацка група, оркестер змоцнени зоз членами КУД-а Руснацох зоз Осиску и танечніки.

Недзелю вечар Петровчане и їх госци мали нагоду видзиц културну програму пошвецену нашому найвекшому швету Велькей ноци, а з на-

годи 65. рочніци Дружтва, котре ноши назву Якима Гардия. На смим початку председатель Дружтва, Желько Костелник, привитал шицких нашивительох и госцох и повинчовал им Благословену Вельку ноц и вельконоцни швета.

Христос Воскрес! Воистину воскрес! Розпочал концерт наших вредных аматерох котри отворели програму зоз рускими танцами «Танцовала бим я танец, та за танцом» пооблеканих до руских павових сукных зоз баршонями на глави. Младосц и краса забліщли на сцени попровадзени з аплаузом вирней публики. Програму предлужели нашо наймладши и то

зоз штирома дзедзинскими писнями за котри ше постарала и увежбала Аня Гришук Гайдук.

Зоз танцом «Три гвиздоочки на небе» програму предлужели фолклораше виводзачкей групи у руским облечиве и то у новей хореографії котру одтанцовали без гришки, а награда ушлїдзела зоз барз вельком кляпканьом у полней сали домашніх и госцох котри не пушци танцошох зоз сцени. Пришол шор и на жридлову групу шпивачох котри одшпивали писню «Яка то барз красна ружа», а за тот час солисти ансамбла ше уж преблекли до облечива за хореографийну мнїятуру «Кумове» у вивод-

зеню солистох Г. Костелник, Б. Фетахи и Д. Гарди зоз солистку Тяню Мазур, а зоз котру одушевели патрачох. Предлужело ше зоз Лиричним дзивоцким танцом у котрим танцошки указали свою красу и схопносц виводзена заданей хореографії. Же би ше танцошки преблекли до другого облечива, хлопска шпивацка група помогла танцошом одихнуц зоз двома писнями "А ти мила цо думала" и "Пада, пада росичка". Зоз танцом «Опришки Олекси Довбуша — Деджика» танцоше розпочали танци Закарпатох, Прикарпатох и Буковини. Шпивацка група предлужела шпивац окрем руских писных и горватску

Числена публика на концерту

Танечна пара

Хлопска шпивацка група

Франтовліва танечна мініјатура Кумове

Часц дзівочаго танцу

Пастырскі танцы

писню на радосц векшинскаго народу „Славонія, Сриєм и Бараня” и руску писню «За далеким небосклоном». Младі же би ше упознали скорей свадыбы адтанцавали Дуетні свадыбні танец у виводзеню солистох Д. Бильна и Б. Кошутіча, а же би ше вешеле преджелю цали ансамбл предсавел ше зоз русинскіма пастырскіма танцама прінешеніма зоз Горніці дзе нашо дідове були пастіре.

През цали танец публіка не бановала своєю длані наградзіц своіх танцошох. “Штири коні врани” и “Одхіль ми мила облачок” пісні котрі паметаю и стари и млади, та даєдни и зашпівали зоз хлопама зоз сцени. Красу хлопскаго шпіваня и пестованя рускей пісні публіка знала оцєніц кєди треба закляпкац вреднім аматером зоз длугим іскуством шпіваня. Конечно прішош шор и

на хлапцох одтанцовац танец “Запорошки херц” и указац своєю схопносц и витірвалосц хлопскаго танцованя зоз шабляма. Одпочівок уж шіцкім вше баржей треба, але за конєц охажяме козацкі танец “Гопак”, а на одушевіє и паметанє шіцкіх прісутніх и госцох Дома култури у Петровціх, на добру ноц и до наступнаго концерту танцоше ше одпітали од своєй вірней публіка, а

жрідлова група одшпівала пісню «На многая літа» котру шіцкі прісутні у Доме култури зашпівали ведно з нїма.

Режисер концерту и хореограф шіцкіх танцох аниматор култури прі Союзу Звонко Костелнік, руководитель хору Мірослав Дудаш, а руководитель оркестру Звонко Еделінскі.

Звонко Костелнік, проф.

Наймладші танечнікі Дружтва

Вше атрактивні фігури танцу Гопак

УСПИШНА ПРЕМИЄРА МЛАДЕЖСКОЙ ДРАМСКОЙ СЕКЦІЇ ЗОЗ ПЕТРОВЦОХ

В субботу, 28. марта, зоз початком на 19,30 годзин, члени КУД "Яким Гарди" зоз Петровцох знова розвешелели свою публику и шицких любительоx драмского аматеризму зоз успишним премисрним виводзеньом драмского фалата "Кров над главу" у режії Томислава Раца, хтори тиж так преложел текст С. Шкобича и приспособел го рускому языку. Проект финансовани зоз средствами Совету за национални меншини РГ, а сопокровитель бул Союз Русинох РГ.

Того року на сцени ше зявело осем млади мена, медзи хторима даедни уж мали улоги, а едней часци младих аматероx то було перше наступанє у представи. Улоги приспособени їх характеру и можлівосцом цо заслужує винчованку режисерови. Так ше у улоги Петра зявел Даниєл Вашаш, петровски студент на Катедри за руски язык у Новим Садзе, улогу Мери бавела Мая Рац, улогу Брундаша одбавел Боян Кошутич, улогу Лола бавел Денис Гарди, улога Сузи була поверена Ани Рац, американского повратніка бавел Дика Кристіян Медеши, Директора бавел Антун Гарди, а занята у СИЗ—у за квартиру одбавела Тана Гарди,

Глумецки ансамбл на премиєри представи «Кров понад главу»

хтора тиж так була и шептатка. За шветло бул задлужени Горан Костелник, за сценографию Мирослав Лехолат, за костюмографию Снежана Лехолат, а за ефекти и музику Владимир Дудаш — Данко.

Змист того цикавого драмского фалата круци ше коло находзєня квартеля за пару младих звичайних людзоx хтори би ше побрали кед би мали дзе бивац. Щесце ше несподзивно ошмихло младому кондуктерови Петрови кед "прейг вязи" достал ключи квартеля до хторого би ше мал уселїц зоз свою дзивку Сузи. Квартель хтори одомикаю кючи не едноставно

найсц и пре нєлогичну назву кридла квартельного кварту у котрим ше находзи, але и прето же тот квартал уж завжати зоз едним фодбалским калфом хтори го достал "спод жита" на хаснованє. Яке чудне будуче сушєдство стретаю Петро и Сузи може ше обачиц у розвою заплету, кулминації и конєчно на самим концу, кед випатра же заш пришло до гришки кед вони чежко виратовани квартал уж почали билїц. З меншими осциляциями аматерска дружба тот фалат "вицагла" на радосц своєй публики, а окреме им треба повинчовац же ше пре хотроу едней глумици хтора

вечер пред премиєру закочєла у шпиталию, усудзєли висц на сцену и заобисц єй часци у драмским фалацє. На виходу зоз сали винчовали зме режисерови на успиху, а ван нам гварел же то бул други фалат хтори рихтали тей сезони, бо ше им не удало звладац еден други драмски текст и "войсц" до улогоx. И то уж указує на вельку, нєсебичну любов гу драмскому аматеризму хтори Петровчанє так осторожно ховаю уж вецєй як три дзєщєчрочя. Винчуєме им и надаваме ше же их и у наступней сезони увидзимє зоз новим драмским фалатом.

Вєра Павлович

Троме сушєдове у драмским фалацє

Млада пара у гледаню квартеля

“КРОВ ПОНАД ГЛАВУ” И У ВУКОВАРЕ

Драмска секция младих КУД—а “Яким Гарди” зоз Петровцох и у Вуковаре виведла комедию “Кров понад главу” у режиї Томислава Раца. Збуло ше то внодзелю, 12. априла на 15.00 годзин, у сали грекокатолицкей церкви Христа Царя. Нажаль, з тей нагоди пришло барз мале число вуковарских патрачох, але то

не завадзало младим глумцом же би представу одбавели як кед би их патрела полна сала людзох. Широ винчуєме шицким хтори до представи уложили свой вельки труд, а окреме режисерови хтори тот фалат преложили и приспособили рускому языку.

Любица Гаргай

Виривок зоз представи у Вуковаре

КУД „ЯКИМ ГАРДИ” ЗОЗ ПЕТРОВЦОХ НА 47. ДРАМСКИМ МЕМОРИЯЛЕ ПЕТРА РИЗНИЧА ДЯДІ У РУСКИМ КЕРЕСТУРЕ

Того року 47. по шоре Драмски мемориал Петра Ризнича Дяді, отримани од 17. по 25. април у Руским Керестуре, на котрим уж традиційно наступели и аматере зоз КУДа „Яким Гарди” зоз Петровцох. Петровчане ше керестурскей публики представели зоз представу Сави Шкобича “Кров понад главу” у прекладзе и режиї Томислава Раца. Петровчане єдини зоз Горватскей котри стаємно з рока на рок участвую на мемориале и на таки способ чуваю свой язык и культуру,

цо за каждую похвалу и винчованє вредним аматером, бо тоти аматере не лем глумя, але и танцюю у своїм Дружтве. У представи глумя осмеро млади глумци, и то векшином штредньошколци. Премьера у Петровцох була 28. марца, у Вуковаре 12. априла, а 18. априла були госци у Загребе. На Мемориале у Керестуре було штварте виводзене тей представи. У представи “Кров понад главу” глумя Даниєл Вашаш, Кристиян Медеша, Мая Рац, Денис Гарди, Антун Гарди, Ана Рац, Таня Гарди и Боян Кошутич. Сценографию об-

думал Мирослав Лехолат, костими Снежана Лехолат, за шветло задлужени Горан Костелник, за музику и ефекти Владимир Дудаш Данко, а шаптачка Таня Гарди.

Боян Кошутич достал и награду публики за найлепше одбавену улогу Брундаша. У голу Дома култури отворена виставка Милоша Лишанина Пифкиа «Маски и жвератка». Милош Лишанин народзени у Ужицу, а тераз жиє у Руским Керестуре.

Звонко Костелник, проф.

Наградзени глумец на Мемориалу Боян Кошутич перши зоз правого боку и Даниєл Вашаш у сцени випиваня паленки

СЛАВКО ЖДИНЯК ДОЧАСОВИ ПРЕДСИДАТЕЛЬ

Славко Ждиняк

Пре приватни обовязки и розлични становиска зоз дзеподним членами Председательства коло работи секцийох, потерашні председатель Славко Ждиняк по марец 2016. року, кеди ше ма отримач порядна рочна виберанкова скупштина. Желько Лікар водзел дзе-

носьц водителя дзедцинскей танечней секциї и члена Председательства. Тоту функцию дочасово будзе окончовац потерашні подпредседатель Славко Ждиняк по марец 2016. року, кеди ше ма отримач порядна рочна виберанкова скупштина. Желько Лікар водзел дзе-

цинску танечну секцию од 2008. року, а за председателя є избрани прешлого року, кед ше Мирослав Гайдук пре работни обовязки розришел тей длужносци на котрей бул шейсц роки.

Ксения Лікар

ЧАСТОЧКА ПРИРОДИ ЗОЗ ЗАКАРПАТ'Я

Попатрунок на верхи полонинох

Розпатраючи лем и найменши квет, человек ше може обчаровац з красу природи котра вше знова и знова одушевяє. Питаю ше, дзе ше вшадзи ище находза часточки природи, але тоти котри ше човекови не удало зоз свою руку дорущиц. Муши же то ище єдна совершенша краса! Єдна така часточка, котра лем випатра недорущено, находзи ше на Закарпат'ю. Зоз места Воловец, пешо, длугока драга през валал

по берегу водзи до леса и предлужує ше дзвигац по верхи горох. Велічезни желени гори, наволани *полонини*, видзвигую ше високо и вец ше спущаю и знова видзвигую и спущаю..., а у далекосци неставою, а на подаєдним месце аж як поєдзени з боку хмарох.

На верху *полонинох* рошно нїзки черяки брусніци и боровніци. На Закарпат'ю их волаю *червени* и *чарни яфини*. Тоти два рошліни дозриваю од

Черяки брусніци и боровніци

юлия по септембер. Попатрунок на тей и з тей висоти таки упечатліви же природа випатра недорущено. Кед уж брусніца и боровніца узрети, *полонини* полни людзох рижного возросту, од дзєцох по старих. Од часу як людзе пренашли тоту красоту, та уж роками тадзи приходза, не лем одпочинуц, наживац ше у природи и поєсц даєдну бобку, але и заробиц. Заробиц обераючи и вец предаваюци бобки брусніци и боровніци. Хто сце наоберац цо вецей бобки, става скорей швитаня, та ше з празну торбу на плєцох пендра високо на верх гори. Не легко ше попендрац, а пендране тирва и по три, штири години. Тоти котри часто иду, познаю и препоручую даскельо рижни дражки, бо, як гваря, не каждая дражка добра и за дзвиганє и за спущанє. Же би себе олегчал роботу, человек ше додумал та направел *чесалку* з котру бобки вельо легчейше и швидше назберац. Чесалка випатра як квадратна кантичка зоз зубками як гребеньчок, котри влапаю бобки. У веліх фамелийох шицки члени участвую у обераню, бо без того заробку не можу задумац рок, а дахто збера лем за свойо потреби (маджун, колачи, чай...). Тиж так, приходза и велі школяре котри так зарабяю за *джепарац*. У зависносци о особи и возросту, до торбох на плєцох стане од 5 по 10 литри. Кед натаргаю досц, людзе ше помали пешо спущаю з полнима торбами. Долу их чекаю шофере з велькими камионами котри одкупою наоберани бобки. Як и вшадзи, цена по килограму вариує. Найдрагши су кед

Назберани боровніци

их найменей єст — кед дозреваю и на концу, уж кед преходза. Найвечей полних каминох идзе за граніцу. Человек себе може задумац кельо ше вельо брусніци и боровніци кажди дзєнь може наоберац!

Тота краса ище не закончує ту. Ніжей *полонинох* змесцели ше буково лєси. Древа високи, а рошно так єдни попри других, же шейтанє през лес опущуюце. Присмносц шейтаню придава и то же нет суньгох. През коруни древох слунко пребива свойо зарї, а през воздух приходзи звук птичкового чвиринканя и суцанє потока. Тот лес понука таку красну нагоду за уживанє, але и за гледанє печаркох. Як цо дондя рано єдни иду по брусніцу и боровніцу, так други збераю печарки. Тоти котри часто у лєше, уж знаю на котрих месцох треба гледац. Печарка котру найчежше найсц и котра найценєнша, то поддубок (*вргань*), часто наволовани и царска печарка. Закарпатци го волаю *били гриб*. *Били гриб* найвечей

Букови лес

збраю за сушене. З оглядом же осушени не цмес, але остава били, оталь му и назва. Зоз сушених, але и зоз швижих печаркох часто варя юшку (*поливку*), або их швижи кладу за жиму до дунцох. Тиж так, барз смачни швижи поддубки попражени зоз цибульку и кус посолени. Скорей сушеня, *били гриб* треба крашне нарезач.

Таки нарезани часто надзиваю на цверну и вец суша. Осушени ше предаваю на пияцу, але дахто зна стац и на паркингох на автодраги.

Благо котре нам природа дава требаме знац мудро хасновац, не загадзовац, та нам природа ище вецей да!

Мануела Дудаш

ДАКЕДИ БУЛО...

Прешлого вику, медзи двома войнами, жила една млада пара. Мали вони трох синох. Як синове дорастали, так ше им каждому оец питал же хтори цо сце буц. Найстарши син сцел буц муляр. Оец го дал же би тото виучел. Потим го оженел. Набили му хижу зоз гліни и вон там жил зоз свою пару и двома синами.

Кед други син дороснул, питал ше му оец же цо вон жада буц. Други пожадал буц байбер. Оец го вишколовал за байбера, оженел и хижу му зоз гліни набил. Робел по валале як байбер, мал зоз жену двох синох и ховал их.

Треци оцов син кед одроснул, пожадал же би вон любел шиц штверци за коні. Оец и йому виполнел жадане виучиц тото цо любви. Оженел го. Понеже вон бул наймладши оцов син, остал вон у обисцу же би дотримал родичох. Робел и вон так роботу хтору любви. Зоз жену мал дзеци скоро тельо кельо на обидвох рукох пальци. Дзеци росли, а старих родичох поховал.

Єдного дня перши газда у валале пригнал нови трактор до валалу, потим други газда пригнал други трактор и так шором. Хтори газда пригнал до валалу трактор, неодлуга предавал коні и так у валале зоз зменшованьом числа коньох и майстрови ше зменшала робота при правеню нових штверцох, оглавкох и дєпловох. Понеже видзел же му його робота у ремеслу занавше сезує, надумал вон же муши цошка инше робиц

у живоце.

Чул же єдни у валале, после шмерци родичох, предаваю седем гольти жеми у фалаце, та вжал зоз собу пенєж прихтани за скори за нови штверци и пошол купиц тоту жем. Купел ю так же гевто кельо му хиби виплаци док му тота жем зродзи. Неодлуга пришла и яр. Єдного ярнього рана станул, попрагал коні до нових штверцох хтори остатні зошил, шедли до коча вон и його жена и пошли робиц на польо.

Так єден, други, треци дзень и так дзень за дньом. Єдного вечара кед пришли з поля дому, жена му гварела же така робота не за ню и же вона од ютра остава дома вариц, райбац, пратац обисце и заграду, а на польо най идзе сам.

Так и було. Рано станул, накармел и напосл коні, попрагал, та гайд на польо. Жена му отворела капурку и випровадзела го. Вон вигнал коч, скруцел на драгу на право и скорей того як требало знова скруциц на право, переходзаци коло карчми, станул наполніц празну фляшку. Як вошел нука дочекали го пайташе франтоше зоз тим же кадзи же рушел сам, дзе же потрацел жену и дзеци. Вон им на тото одповед же нікадзи не идзе сам, же вшадзи идзе зоз фляшку хтору з тей нагоди пришол наполніц бо є празна. Така ше розгварка медзи німа водзела вше кед знова зашол до карчми наполніц фляшку. Тото таке тирвало покля о тим єден з пайташох не виводал його жени. Истого вечара жена го дома дочекала зла.

Накадзи випрагал, напосл и накармел коні и вошел нука, так ше пре карчму и паленку з нім вивадзела же лєм.

Так вон рано кед станул перше накармел, напосл, попрагал, та гайд заш на польо. Док му жена отворела капурку мерковала же кадзи скруци прето же му додня рано наказала же би тераз на драже скруцел на ліво, а потим при другей улічки знова на ліво и вец просто на польо, та так була спокойна прето же тамаль кадзи пошол нет карчми, та не будзе мац дзе наполніц себе фляшку зоз йому так любену паленку.

Спокойно себе вона по доме робела, а бачи ше лєм лукаво ошмиховал прето же цали Дол бул полни зоз смачну паленку хтору доляне кажододньово дзечне предавали. Так того, а и велі наиходзаци дні бачи тамаль переходзел и вше себе фляшку зоз паленку наполнел. Паленку му точела жена попри хторей ше бавели двойо мали дзеци и шицко тото провадзели и по тераз запаметали. Пришол бачи раз, жена му фляшку наполнела, вон заплацел и пошол на польо, так було єдного дня, другого, трецого.

Єдного дня бачикови пенєжи похибело, та од газдині питал фляшку паленки на педу. Жена на тото пристала, а кед за даскельо дні так однесол даскельо фляшки, жена ше спротивела, та го опомла же покля вон то так дума, ша озда ей за паленку треба пенєжи дац.

Бачи як кед би ше заганьбел, та даскельо дні прешол на польо, а не зашол наполніц

фляшку, так и наиходзаци даскельо дні.

Потим кед шлїдуючи раз зашол, такой з капурки после здравканя гуторел: "Мам пенєжи, мам пенєжи..."

Жени дал фляшку же би ю наполнела, знял калап зоз глави, та го там преврацал, преврацал покля зоз нього не випадул вельки паперови пенєж и спаднул на жем. Подзвигнул го, та даваюци го жени, кед му винесла полну фляшку, гварел ей: "На, та обрахуй шицко длуство. Тото цо остане як звишок зохаб себе и тото, а я док за тото кельо сом ци пенєжи дал не попиєм, будзем себе задумовац як кед бим пил у вас паленку задармо." Потим предлужел токловац же му дома и жена, а поготов дзеци зоз кишенки пенєж повибераю и потроша, а же є ту сигурни же му пенєж ніхто не побере. Потим пошол на польо зоз ознова наполнету фляшку зоз паленку..

Тото тирвало досц длуго. Од теди прешло вельо роки, бачи и його андя уж даскельо роки ше преселели на конєц валала, на теметов. Дзепосєдни його потомки розошали ше ширцом по швецє, а дзепосєдни ше преселели за нім на конєц валала, а дакеди полна хижа у валале тераз стої цалком празна. Тераз кед преїдзем коло тей празней хижи вше ше здогаднем уж давно умартого бачика хтори виплацовал паленку напредок, же би идущих дньох задумовал як пис паленку задармо..

Желько Гаргаї

ВЕЛЬКОНОЦНЕ УШОРЙОВАНЕ ОБИСЦА

Добре нам познате же Велька ноц то най-векше и найзначнейше християнске швето и дзень кед ше здогадуеме Исусового воскреснуца з мертвих. Валька ноц вше пада на недзелю, а скорей нэй Вельки пост од 40 дньох. Тидзень пред Вельку ноцу Квитна недзеля, а по нэй шлїдзи Вельки тизень. За Вельку ноц людзе ше од вше пририхтовали на вецей способи — посцели, вецей ше модели, робели дїла милосердия, а вец през Вельки тидзень, як у церкви так и дома, итензивнейше роздумовали о Исусовим церпеню, шмерци и воскреснуцу. Тиж так порасло ше обисца, умивало облаки, писало писанки, варело шунку, колбасу, сирец, пекло паску...

У новших часох дружтво ше розвило и у другим напряме, та велі християнски швета тарговци претворели до комерциализації, та так то и з Вельку ноцу. Сами зме шведкове же у тарговинах уж з

Кошарочки за едно вайцо

початком Вельконоцного посту виложени рижни продукти же би намайовали очи людзом и чежко хто ше тому може одупрец. Крашне ушориц обисце саме по себе то ніч не згорше, так и треба буц за тото вельке швето, але сцем повесц же ше то шицко може зробиц и з дїлом своїх рукох, а вец то и тунше, а и особа задовольнейша кед дацо сама по себе

направи, створи.

ПЛЄЦЕНИ УКРАСНИ КОШАРОЧКИ

Так наприклад, место же би ше пошло до тарговини и купело плєцену кошарочку, у хторей сцеме направиц украсни аранжман, можеце ю и сами направиц цалком туньо и то зоз згултаного паперу. Може остац така цифрована, або ше ю може попирскац з лаком у спрею у даякей фарби. Така виплєчена кошарочка вше забере окреми попатрунки людзох хтори вам приду винчовац до обисаца. До кошарочки можеме накласц найзвичайнейшей трави и поскладац на ню писанки, направиц вельконоцни аранжман за на стол и подобне. Можеме направиц и кошарочку за лем едно вайцо, та так подаровац наймладших. Можлівосци велі, шицко завиши о особних схопносцох и мрийох. О техніки плєценя кошаркох з паперу обширнейше будземе писац у идущим чишлє Новей думки.

АРАНЖМАН ЗА НА СТОЛ

Понеже Велька ноц вше на яр, у тим духу можеме украшиц и свой стол. Наприклад, можеме у природи натаргац даскельо зажеленєти конар-

ки з дrevка, або багнітки, положиц их до води до вазни и на нїх повишац украшени видути вайца. Видуте вайцо можеме украшиц зоз салветну або декупаж технику, можеме их обгеклац, украшиц зоз пацерками, офарбиц з темперами... На таке украшене вайцо треба лем залїпиц пантлїчку (подобне як на гомбульох за Крачун) и повишац по конарох. Таки украшени вайца можеме положиц и на прущик (нпр. прущик за рожнічи), на ньго попод вайцо залїпиц дас двацценти длугоку пантлїчку. Тот прущик зоз вайцом можеме положиц до вазночкох, гу клайбасом, до черепчка за квеце и подобне.

КУРЧЕ У ДУНЦУ

Хто сце буц кус креативнейши може зоз своїма руками направиц и вельконоцни дарунки за своїх милих и так их несподзивац. Єден таки дарунок може ше направиц у найзвичайнейшим дунчику. За тото нам потребни дунчик, даскельо верхи з кукуричанки, або ценки дrevка з виновеї лози, шушка, даскельо били каменчки, едно купче або направене курче, мотилї з картону, фалаток карираного плаценка, кус маку або даякого другого нашенка,

Венчик на дзверох

Вишивани зависи

пол наперстку дрвофіксу и горуце силиконске ліпкадло. Перше ше дрвофікс розмиша з воду и намасти дно дунцу. На тото ше посипе мак и то подлога за аранжман. Кукуручанку ше пореже на еднаки фалатки и зоз горуцим ліпкадлом заліпи на половку дунчика з обидвох штредкох и на задку, так най то випатра як дяки плоцик. Зоз шушки ше може направиц даскельо квецики и по жаданю их офарбиц. Квецики можеме заліпиц на плоцик. Опрез плоцика заліпиме курче, били каменчки

як вайца, мотилі можу буц на плоцику або од древка направиц подлогу на хтору мотиль "злєцел". Дунчик завреме з його затичку преїг хторей вец положиме плаценко и завяжеме го з машлічку. Од шицких плаценкох у тот час найсфектнейши карирани платна белаво-били, червено-били, желено-били... Тиж так ше з того платна можу направиц пантлічки за вязанє зависох, дарункох, лебо дачого другогого. Крашне випатраю, а вельо су тунши од купованя готових машлічкох. Ані курче ше за тоту

нагоду не муши купиц, може ше го направиц зоз жовтей волни так як за гомбочки. Зоз картону виштригнеме два округли колеска у хторих з нука дзирка. Колеска зєдинїме, оплєцеме их з волну, розштригнеме по штрעדку, завяжеме, колеска знесме, и кед достанєме округлу гомбочку на ню заліпиме два круги з паперу як очи, зоз червеного паперу нос и курчатко готове.

ВЕНЧИК ЗА НА ДЗВЕРИ

По тарговинох зме могли видиц рижни венчики з пруца, на рижни способи прикрашени, а хтори як и вельо того у нас увезени з Китаю. Чи у нас нет у ритох пруца або верби? Боме ест, лєм треба мац сцелосци и поїсц го натаргац, а вец и сам можеш направиц таку вельоноцну прикраску. Венчик ше може оплєсц з дяку пантлічку, на нього ше може наліпиц украшени вайца, квецики, мотилі, заячки — шицко найбудзе ваших рукох діло. Як направиц мотиля? Вежнеме дакус твардейши папер (хамер), може и у фарби, на нїм нарисуєме мотиля, ви-

штригнеме го, з рижними фарбами прикрашиме, зогнеме у штрעדку и мотиль готови. Заячка можеме тиж так сами направиц.

Мосцик з виновеї лози
Знаме же ше винова лоза орезує на яр и вец ше ю не муши шицку одруциц, або запліц, але ше и з ней тиж може направиц аранжман за на стол, або похасновац за незвичайни дарунок. Нарезежеме дас дзешец, або дванац еднаки фалтки древка, два най буду кратши. На тоти кратши попреїга поліпиме длуґши и достали зме мосцик хтори тераз можеме украшовац спрам жаданя. На сподок можеме поліпиц маховину, або украсну траву, на тото даскельо пнячки, або курчатка, гніздо з вайцами, заячки, мотилі, птички... Кед є готове можеме го закуциц до превидзацого целофану и незвичайни дарунок ту.

ЗАВИСИ

Зависи можу буц вшелїяки, а можеме их и за тоту нагоду прикрашиц з штучними квециками, мотилїями, кариранима пантлічками... Кед же зме схопни, могли бизме себе за тото вельке швето зависи и ущиц. Можебуц нам ше види же за таку вельку роботу не маме часу, а вец можебуц у орманє маме свадзєбни ручніки и не знаме цо бизме з нїма. Предкладам, направце себе з нїх зависи. Подзвигню вам розположенє и будзеце мац дацо незвичайне и вредне, бо ручна робота вше на цени. Тиж так можеце себе ущиц и дасден заглавчок, або парточок за столік. Прецо би вам дацо стало у орманє и жовкло кед го можеце вихасновац на хасновити способ. Док будзеце читац тоти шоррики тогорочна Велька ноц будзе за нами, але пред нами, наздавам ше, ише вельи, та можебуц вам ше зда з горе описаного дацо и витвориц у будучносци.

Любица Гаргаї

Вазна на столе

JOŠ PONEŠTO NA KRAJU PUTA PO UKRAJINI

Spomenik Holodomoru

Kip Majke domovine

Uputopisima koje sam do sada napisala predstavila sam ljepotu Ukrajine, zemlje moćnih rijeka, europske žitnice, slavenske Italije i zemlje slavuja. Puno je prirodnih ljepota, kulturnih i povijesnih znamenitosti koje se, kada se jednom vide i dožive, nikada ne zaboravljaju. Na kraju moje priče o Ukrajini, vratit ću se još malo u Kijev, glavni grad ove velike zemlje.

Tko je 1037. godine želio ući u grad, morao je proći kroz zlatna vrata, utvrdu koju je izgradio knez Jaroslav. Utvrda je štitila grad od mnogih napada, a na zlatnim vratima naplaćivala se carina. Danas je dio utvrde obnovljen te je u njoj smješten muzej, a nalazi se u centru Kijeva.

U Kijev je kroz Zlatna vrata

ušlo svakakvih ljudi tijekom proteklih stoljeća. Neki su bili glasoviti graditelji koji su gradu poklonili građevine i spomenike vrijedne divljenja, a neki su bili osvajači koji su donosili zlo, rušili i ubijali.

Desetak godina nakon izgradnje utvrde osnovano je pravoslavno svetište istočnih Slavena - Pečerska lavra. Pečerska lavra ubraja se u sedam turističkih čuda Ukrajine. S obala Dnjeptra i šumovitih brežuljaka na kojima je izgrađena Pečerska lavra, prema nebu uzdiže se još jedno svjetsko čudo – kip Majka Domovina. Kip predstavlja ženu koja u desnoj ruci drži mač dugačak 16 metara i težak 9 tona, a u drugoj štit sa sovjetskim grbom težak 13 tona.

Cijela konstrukcija visoka je

102 metra i teška preko 500 tona.

Za usporedbu, Kip slobode u New Yorku visok je 93 metra. Kip se nalazi u sklopu parka koji je izgrađen 1981. godine, a posvećen je borcima poginulim u 2. svjetskom ratu.

Puno stranica ispisala sam o ljepotama i čudima Ukrajine. Za kraj, ostavila sam manje lijepa mjesta i povijesne događaje koji se ne smiju zaboraviti.

Uz ponosni kip žene s mačem i štitom na kojem je uklesan grb i svjetlucanje zlatnih tornjeva Pečerske lavre, stoji jedan bijeli spomenik i uz njega djevojčica s velikim, tužnim očima. U ruci drži četiri žitna klasa. To je spomenik holodomoru. Holodomor je

strašna, umjetno izazvana glad, rezultat Staljinove politike da se u korijenu sasiječe ukrajinski nacionalizam. Najviše su umirali seljaci kojima je bio oduziman sav urod. Sovjetska vlast odredila je da nitko ne smije imati više od pet klasova žita. Djevojčica s velikim, tužnim očima, skupila je četiri...

Najtužnije mjesto koje smo posjetili u Kijevu svakako je Muzej Černobila. U teškoj i turobnoj atmosferi nižu se slike poginulih, razni predmeti i dokumenti. Može se osjetiti tišina i pustoš u gradu Pripjatu i 200 sela oko centrale kojih više nema.

U černobilskoj se nuklearnoj centrali 1984. godine zbog pogrešno izvedenog eksperimenta dogodila eksplozija. Evakuirano je oko 150 000

Златна врата

Људи који нису смјели ништа понијети са собом.

Припјат, градић који је од реактора удаљен само 4 км а изграђен је да би у њему живјели радници запослени у нуклеарној централі, данас посјећују туристи і авантуристи. Уз велико осигурање і велике новце улазе у град духова те их се упозорава да многи не могу поднијети осјећај жеје і депресије.

Зона искључења је 2600 квадратних километара.

Данас је то подручје зарасло шумом і биљкама које су се прилагодиле стално присутној радијацији. Стручњаци процјенјују да се на том подручју неће моћи живјети ни за 20 000 година.

Украјинка Елена чорнобилску је катастрофу описала као људску

глупост і небригу і написала:

"Свака култура оставља нешто човјечанству, нешто бесмртно.

Јудејска епоха нам је оставила Библију, грчка култура филозофију, Римљани су придонјели закону, а ми остављамо саркофаг, конструкцију која ће надживјети све остале симболе наше епохе."

Ово је била моја прича о Украјини. Хвала КД Русина из Винковца које ми је омогућило да видим ову лијепу земљу гдје још увијек звук трембите одзвјанја у шумовитим Карпатима, гдје vile Русалке живе у чистим планинским ријеклама і нека никда не утихне њихова пјесма која се чује са стјеновитих ријечних обала.

Slavica Čorak

МУСАКА ЗОЗ ШПИНАТОМ

500 г млетог меса
2 главки цибулі
200 г печарки
600 г шпинату
1 шолька (менша) ризкаши
2 шольки шметанки
2 вайца
соль і попер

Цибуљу порезац на дробно і на неј подинстац месо. Покус додавац води док цибуља цалком не омега, та додац ризкашу і едно витрепане вайцо.

Шпинат кратко обариц най омега. До векшей судзини складац шор

шпинату, шор меса і шор печаркох, хтори пред тим треба нарезац на колечка.

Остатні шор най будзе шпинат.

Шицко ше прелесе з вайцом хторе сце витрепали зоз шметанку, солю і попром.

Кус претрешце судзину і положце печиц до рерни на 180 °С коло 20 минути.

Смачного.

Марияна Джуджар

BIOGORIVA – RAZVOJ I BUDUĆNOST 2. DIO

Iz ugljena se proizvodio i plin koji je bio energent za rasvjetu, a prvi je put upotrebljen u Irskoj 1691. g. U Zagrebu je plin također bio korišten za javnu rasvjetu, a proizvodio se iscrpljivanjem drvenog ugljena.

Volta 1799. g. pronalazi galvanski članak, zatim je 1834. konstruiran prvi elektromotor (Jacobi), a 1866. prvi elektrogenerator (Siemens, Wheatstone) te se 1879. javlja žarulja s ugljenom niti (Edison). Kroz 19. stoljeće razvijaju se prve vodne turbine (1837.), a prva parna turbina napravljena je 1884.

Hrvatski znanstvenik Nikola Tesla zaslužan je za pronalazak trofazne izmjenične struje (1887.) i okretnog magnetskog polja koji omogućuju jednostavnu pretvorbu mehaničke energije u električnu. Iako je svoje ideje nudio i gradskom poglavarstvu Zagreba, njegovo vizionarstvo nije bilo prepoznato. O ovome svjedoči i spomen-ploča na Starogradskoj vijećnici u ulici Sv. Ćirila i Metoda u Zagrebu (slika 5.).

Afirmaciju svojih ideja Nikola Tesla doživljava u SAD-u gdje je prema njegovim zamislima 1895. izgrađena prva hidroelektrana veće snage na Niagari.

Jednak značaj ima gotovo istovremeni događaj, a to je demonstracija prijenosa električne energije žicom na udaljenosti od 175 km na elektrotehničkoj izložbi u

Frankfurtu 1891. g.

U ovom je slučaju Hrvatska bila moderna. Jedna od prvih hidroelektrana u Europi i svijetu izgrađena je na rijeci Krki. Iz HE Jaruga opskrbljivao se grad Šibenik za rasvjetu gradskih ulica.

U SAD-u (država New York) 1627. g. i 1640. g. u Modeni (Italija) otkriveni su prvi izvori nafte i realizirane prve bušotine koje su se eksploatirale 200 godina. Petrolej dobiven iz te nafte korišten je uglavnom za rasvjetu, kao što je to bilo uobičajeno u prvim primjenama nafte, za uličnu rasvjetu u Genovi i Parmi (1803. g.).

Era moderne naftne industrije počinje 1859. g. prvim industrijskim iskorištavanjem nafte u Pennsylvaniji (SAD), a što je dovelo u vrlo kratkom vremenskom razdoblju, dakle nepunih 200 godina, do enormnog iskorištavanja neobnovljivih izvora energije i ekološkog zagađenja kojem svjedočimo danas.

Ekološke posljedice korištenja neobnovljivih izvora energije

Ovim kratkim osvrtom kroz povijest energetike vidljivo je da način života i opstanak svake zajednice ovisi o načinu kako se dolazi do energije. Izvori energije

Spomen-ploča Nikoli Tesli

mogu biti neobnovljivi i obnovljivi. Današnje vrijeme globalne ekonomije obiluje raznim vrstama energenata, a većina ih se zasniva na neobnovljivim izvorima energije i njihovim derivatima kao što je nafta, zemni plin, ugljen i nuklearna energija. Takvi izvori energije količinski su ograničeni te se interesantno zapitati koliko još imamo vremena dok se ne potroše sve rezerve tih energenata i kako će to utjecati na način života u budućnosti? Naftni proizvodi se ne ograničavaju samo na energente već i na cijeli niz produkata koji se proizvode iz njih, a to su lijekovi, namještaj, boje, lakovi, ljepila, plastika, odjeća, obuća, ... Cjelokupni moderni život zasniva se na preradi nafte. Međutim, cijena ovog načina života preskupa je jer postoji realna mogućnost da nepopravljivim štetama u prirodi i klimi dovedemo u pitanje sam opstanak svih vrsta na planeti Zemlji. Neke od glavnih posljedica korištenja neobnovljivih izvora energije su: globalno zatopljenje ili efekt staklenika, kisele kiše, vremenske nepogode, el ninjo...

Globalno zatopljenje ili efekt staklenika

Ugljični je dioksid, kao glavni produkt izgaranja motora s unutarnjim sagorijevanjem, onaj koji su biljke tokom davne vegetacije usvojile iz zraka. Mineralno ili fosilno gorivo koje se vadi iz Zemljinih

Ilustracija efekta staklenika

neposredno na mjestima gdje zagađenja nastaju nego na sasvim udaljenim lokacijama, a to ovisi o tome kako zračne struje nose zagađenja. To su plinovi ugljični dioksid (CO₂), sumporni dioksid (SO₂), sumporni trioksid (SO₃) te dušični trioksid (NO₃) koji se otapaju u vodi i pretvaraju u kiseline (ugljičnu, sumpornu, dušičnu). Na taj način kiša koja je u normalnim uvjetima blago kisela (pH 5,5) postaje više od 40 puta kiseliya nego normalna (pH 4-4,5). U dodiru s vegetacijom djeluje poput vatre, a osim živog svijeta stradaju i građevine, stijene i kulturni spomenici. Kada kisele kiše dospiju u čiste planinske potoke, mogu dovesti do izumiranja života u njima i otapati teške metale iz stijena u vodu. Posljedice toga mogu biti takve da teški metali dospiju u zemlju odakle putem pitke vode dođu u ljudski organizam.

Najveće zagađivanje kiselim kišama bilo je tokom 1980-tih, ali smanjile su se pažljivim mjerama za zaštitu okoliša, poput zabrane gradnje visokih dimnjaka, obaveznog uvođenja filtera na tvorničke dimnjake, praćenjem ispušnih plinova iz dimnjaka kao i smanjenjem količine sumpora u gorivima. Međutim, opasnost od kiselih kiša nije gotova već se predviđa da će rasti godinama jer opasnost se premješta u Aziju gdje se zemlje ubrzano razvijaju i povećava se broj automobila i zagađenje od industrije.

Opasnost od kiselih kiša u Hrvatskoj najviše se i najočiglednije očitava u krajoliku Gorskog kotara gdje su zagađenja iz Istre, Hrvatskog primorja i Italije pridonijeli taloženju nitrata i sulfata čak do 96%. Visoki dimnjak TE "Plomin 2" rasterećuje labinsko područje, ali opterećuje Gorski kotar. Isto to rade brojni visoki dimnjaci u Italiji.

I dalje se nastavlja uzlazna putanja propadanja šumskog ekosustava Gorskog kotara. Nitko od onih koji odlučuju o razvoju i zaštiti okoliša nije zainteresiran za problem ugrožavanja i propadanja prirodnih resursa (šume, tlo, vode i dr.). Također, nisu zainteresirani ni za činjenicu da se na području Gorskog kotara kiselost tla uslijed kiselih kiša povećala u posljednjih 25 godina preko 100 puta te da je tlo u Gorskom kotaru znatno opterećeno teškim metalima i kiselinama.

Daljnji problemi zbog kiselih kiša očituju se u zagađenju pitke vode i zakiseljavanju oceana.

Ljiljana Kiš

dubina i prerađuje za upotrebu nastalo je truljenjem biljki i životinja prije nekoliko milijuna godina, a za svoj rast te su biljke izdvojile iz atmosfere CO₂ čime su atmosferu u procesu fotosinteze obogatile kisikom. Sagorijevanjem davno pohranjenih organskih spojeva iz nafte, ugljični dioksid CO₂ ponovo se oslobađa zajedno s nizom drugih plinova kao što su ugljični monoksid (CO), sumporni dioksid (SO₂), sumporni trioksid (SO₃), dušični trioksid (NO₃) i ostali. Na taj se način Zemljina atmosfera obogaćuje tim plinovima i zajedno s molekulama vode stvara se tzv. „efekt staklenika“². Efekt staklenika³ nije samo negativna pojava već je bila nužna u razvoju atmosfere, biljnih i životinjskih vrsta. Bez te pojave temperatura Zemlje bila bi kao na planeti Mars, hladna i sa zaleđenom vodom. Sav život na Zemlji dolazi od Sunčeve energije. Zračenje koje dolazi sa Sunca nalazi se u vidljivom dijelu spektra, a sastoji se od malih količina infracrvenog i ultraljubičastog zračenja. Nakon prolaska kroz Zemljinu atmosferu upija se u Zemljinu površinu, a zatim se odbija nazad u svemir u obliku infracrvenih zraka. Me-

đutim, plinovi poput ugljičnog dioksida koji se nakupljaju u srednjem dijelu atmosfere djeluju poput štita i ne dozvoljavaju slobodan prolazak IC zraka u svemir već ih reflektiraju nazad na Zemlju. Dakle, s porastom koncentracije ugljičnog dioksida u zraku povećava se i količina topline koja se vraća na Zemlju. Kao što staklo u stakleniku sprječava toplinu da izađe van tako i naša atmosfera počinje ličiti na ogroman staklenik gdje veće prosječne temperature dovode do zagrijavanja i globalnoga zatopljenja. Što to znači? To znači da se prosječna temperatura Zemljine atmosfere u posljednjih sto godina već povećala za 0,5 °C, a ako se zagađivanje stakleničkim plinovima nastavi jednakim intenzitetom u idućih sto godina predviđa se da će se povećati za 2 do 6 °C. Posljedice su toga topljenje polarnih ledenjaka, podizanje razine mora, nestajanje otoka i obalnih gradova te premještanje biljnih i životinjskih vrsta kao posljedice adaptacije na nove uvjete. Također, posljedice su i suše u Sredozemlju i povećane oborine prema sjeveru, povećanje pojava ekstremnih vremenskih pojava kao što su uragani, tajfuni, cikloni. Sve to još može utjecati na zdravlje ljudi jer može dovesti do širenja nekih infektivnih bolesti koje se pojavljuju samo u toplim područjima (malarija, žuta groznica, encefalitis).

Kisele kiše

Glavnu odgovornost za nastajanje kiselih kiša nose termoelektrane i ispušni plinovi u prometu koji nastaju izgaranjem fosilnih goriva. Posljedice kiselih kiša nisu vidljive

ЯК ТО ВИПАТРАЛО КЕД СОМ ЯК НОВИНАР НАЩИВЕЛ РОДИМИ КРАЙ

Од штретка мая 1998. та по конец мая 2003. року робел сом як вонкашні новинар у загребским дньовніку „Ранши новини“ („Jutarnji list“). Под час лета 2002. року, у сезони тв. „квашних огуркох“, кед ше ніч не случує, бо шицки на рочних одпочивкох, поволал ме на кратку догварку дежурни редактор и у даскельо виреченьох наказал ми най под час викенду одпуюєм до „восточней Славоніи и заходного Сриму“ (точно так гварел!) и зробим фото-репортажу о живоце єдней звичайней валалскей фамелиї.

— Наших читачох барз интересує живот єдней тамтейшей, звичайней фамелиї, окреме прето же там була война, потим окупация и на концу мирна реинтеграция — гватрел редактор.

Кед сом чул цо треба зробиц, не могол сом скриц свою радосц! Бо, гоч остатні 10-12 роки жиєм у городу, у Новскей и Загребу, я насампредз валалске дзецко, бо сом одроснул у Кукирицовцох, и каждодньово з носталгию роздумуєм о родимим краю, насампредз о польох узретога жита, гайох и овоцнікох, валалским миру и романтики...

Углавним, ютре рано рушел сом на авту зоз Загребу и вожел ше по авто-драги у напряду Славонского Броду и Жупані, з намиру же бим потим скруцел за Винковци и предлужел по Кукирицовци. Жадал сом професийно и приватно нащивиц мою нину Ганю и шовґра Михала (ниново и шовґрово мено, як и мено валала сом видумал! — надпомнуце автора гуморески), прето же ше у ніх вше добре єдло и пило, та ми вони перши спадли на розум!

У Кукирицовцох сом не бул пейц-шейсц роки и мушим припознац же ме приємно несподзивало гевто цо сом видзел: надосц нових або обновених хижох, покошена трава и засадзене квеце опрез хижох... Медзитим, не було живеї души на улїчкох! Парковал сом авто опе з ниновой и шовґровой хижи, а потим сом ше влапел за клянку од железней капурки, але було замкнуте! „Цо тераз?“ — подумал сом, але такой споза того збачел сом брэнчок и подзвонел сом. Капурку отворел якиш власати и брадати леґинь, преценел сом же би могол мац даяки 19-20 роки.

— Чуй, „стари“, цо ши „шеднул“ на брэнчок, як кед би то бул народни маєток? — без поздраву гварел тот брадати и власати челеднік.

— Чи ту биваю моя нина Ганя и шовґор Михал? — осторожно сом ше опитал.

— Чуй, „стари“, кед же думаш на мою „стару“ Ганю и „старого“ по мену Михал, вец мушим припознац же биваю! Требаш их? — гварел брадати, баюсати и власати млади челеднік.

— Требам! Пре нину Ганю и шовґра Михала сом и припутовал аж зоз Загребу! — гварел я.

— Насправди? Вец добре, „брат“ Йовґен ци допушце же биш нащивел „брата“ Михала и „шестру“ Ганю! — бешедобвал Йовґен о себе у третим ліцу — Бо, Михалов пайташ и Ганьов пайташ або родзина, и мой пайташ або родзина! — не заверал уста тот млади челеднік.

— А то ти, Йовґенчу? Пред даяки шейсц роки бул ши, гм, мали, хлапчик! — указовал сом зоз руку яки бул вельки Йовґен пред шейсцома роками.

— Модлім це же биш не споминал „лионирох“! „Брат“ тераз ма 19 роки и у октобру мешацу руша студирац на Филозофски факултет до Загребу! А тераз предкладам одход до „гайби“, бо „брат“ на интернету, точнейше на „Фейзбуку“ и не мам превельо часу за млаценє празней слами! — гварел Йовґен и конечно ме пушцел до їх двора.

О даяки пейц минути бул сом у дньовней хижи. Нина и шовґор шедзели коло сто-

ліка, патрели телевизор и фриштиковали. Бул то якишик позни фриштик, подумал сом.

— Мило нам, Якиме, же ши пришол до нас! — гварела нина — Да ши пришол до нас лем дзень познейше не нашол би нас, бо ютре вчас рано путоуєме на морйо! Кед на морйо могли одпутовац сушед Феркань и його „баба“, вец, боме, можеме и ми!

— Га, гей, треба ше дакус одпочинуц од числених валалских роботох! — гварел я.

— Не идземе ми пре одпочовок, прето же зме ані дацо окреме не вистати, але лем прето же бизме не були горши од сушедових! — гварел щиро шовґор.

— А, так значи! — не могол сом ше начудовац.

— Михале, ти ше дал до бешеди, а наш Якимчо бизовно гладни! — дакус пригварела нина.

— Мушим припознац же сом дакус огладнел! — бул сом щир.

— Идзем перше по шкотски виски, же бизме ми, хлопи, дакус наздравели, а потим

ше прилапиме роботи коло стола! — гварел шовгор.

— Дзекуєм, шовгре, цо ше дотика шкотского вискию, але мне цалком добра и домашня паленка! — гварел я.

— Та дзе добра! То пию лем хронічни алкоголичаре и мой бувши газда у Немецкей! — гварел шовгор през шмих.

— Док вас двоє наздравяе, я идзем вжац зоз фрижидеру куповней шунки и колбаси, паштету, конзерву сардинох, йогурт и Кока-колу! — гварела нина.

— Нино, кед же можем виберац, я би вас замоддел же бисце принесли дацо домашне — шунки, колбаси, шкварки, кирвавици, кисле млеко, шметанку и таке! — гварел я.

— Маме лем куповну шунку и колбаси, як и друге, бо зме швині того и прешлого року вообщо не тримали, бо ше не виплаци, але и прето же зме вецей не млади, а боме ані здрави! Тераз маме вецей часу за одход до бані! Шовгор ма немецку пензию, та нам може буц! А колбаси, шунки, шкварки и друге тераз купуеме у самопослуги у Вуковаре! — гварела нина.

— А кури, качки и гуски тримаце? — интересовал ше я.

— Тримаме, найбаржей превайца, потим пре пире, але и прето же би двор не бул празни! Бо, на концу, жиєме на валале! — гварела нина.

— Нино, боля вас руки од дося кравох? — було мойо шлїдуоце питане.

— Та дзе, тоту роботу остатніх рокох окончує автомат! — була щира нина.

— А як стоїце з вишиваньом? То сце вше любели! — интересовал ше я.

— Не мам вецей часу за вишиване! Дополадня дакус длузей шпим, понеже длуго патрим телевизор, вец шлїдзи пририхтоване фриштика, потим ознова патрим телевизор, потим варим полудзенок, вез ознова патрим телевизор и так доокола! — гварела нина.

— Видзи ше ми же надосц часу препровадзує опрез телевизора! — гварел я.

— Га, воно, гей! Тоти койдзєяки любовни серії зоз Мексика, Бразилу и Турскей досц интересантни! Дзекуюци тим серийом дакус сом научела бешедовац шпаньолски и турски язык! — похвалєла ше нина.

— А то ци барз похаснує у живоце! — бул дакус саркастични шовгор.

— То ніто не зна чи ми знане шпаньолского або турского будзе требац у мойм живоце, або не! — бранєла ше нина.

— Шовгре, коло тей вашей роботи у иножемстве, точнейше у Немецкей, я мало того знам, бо сом теди бул ище хлапчик. Можеце ми у даскельо виреченьох повесц як то було? — интересовал ше я.

— Було то штредком седемдзешатих рокох прешлого столїтия. Теди сом бул млади и красни, але худобни. Углавним, теди до Немецкей ишли велї мойо пайташе, та пошол и я. Розуми ше же сом не знал язык. Робел сом як мулярски помоцнік, а бивал сом з єдним пайташом у кейкиш камп-хижочки. Влєце нам було горуцо, вжиме жимно, але витримал сом даяки 15 роки, у медзичаше сом ше оженєл и здобул фамелию, а тераз, у старосци, дзекуюци тей немецкей пензії супруга, син и я жиєме на миру Божим и меней-вецей нам нічого не хиби. — закончел шовгор свой монолог о Немецкей.

— Хижу сце вибудовали од зашпорованого пенєжу з Немецкей? — интересовал ше я.

— Гей! Як и авто, трактор и шицки приключки за трактор, мебель за цалу хижу, телевизор у фарбох, италианске купатило, фрижидер, райбачку... Було ище того, але дзепоедни ствари „поедла“ остатня война! Шицко начишлене купєла Немецка, але сом прето там охабєл

найкрасши роки свойого живота! Цешим ше же не мож мац и овечки и пенєж! — гварел шовгор.

— Спомли сце трактор и приключки за трактор, та ме интересує кельо вкупно гольти жеми обрабляе и кельо часу вам треба за обробок? — интересовал ше я.

— Маме коло 20 гольти жеми, а звичайно садзиме жито и дакус кукурици! Медзитим, дзекуюци сучасней технїки, насампредз дзекуюци тим гербицидом, пестицидом, адитивом, антибиотиком и подобне, на полю препровадзуеме меней часу як кед зме лем даскельо гольти жеми и кед зме кукурицу окоповали з мотику! — гварела нина.

— Овоцнік з яблуками, грушками и брескинями ище вше маце? — було мойо шлїдуоце питане.

— Гей, я то отримуйєм з лїву руку! Попирскам на даскельо заводи, а вец узрєту овоц нина и я попредаме на пияцу у Вуковаре! Ми то не барз єме, лем нина зроби дакус маджуну, але ані то нет хто поєсц! — гварел шовгор.

— А як сце зоз здравйом? — интересовал ше я.

— Праве вчера сом цошка замарзла на тим модерним кавчу! Видзи ше ми же нам було лепше кед зме спали на сламячи и були закрити зоз цєплу перинку! — дакус ше попоносовала нина.

— Як стоїце з информваньом? — опитал ше я.

— Мнє политика не интересує! Правда, кеди год пойдзем до Вуковару вец купим и дньовни новини, але дзечнейше читам тексти о шпивачох, глумцох и фодбалєрох як о политики! — бул щирі шовгор.

— А кед у питаню локалне информованє, вец маме єдну сушеду хтора шицко зна! — през шмих гварела нина.

— А цо зоз квецом, нино? Ище вше ше занїмаце зоз квецом? — интересовал ше я.

— Не, бо не мам часу! Тото

цо ши видзел у голу, то пластичне квеце! Знаш, квеце глєда вельо часу и труду, а я вецей не мам ані часу, ані труду! — була щира нина. — Знаш, сину, вецей волїм стац пред жвератком, або пойсц до фризерки, як трациц час на квеце! Прето и випатрам така красна и млада, гоч мам, гм, 60 роки! — похвалєла ше нина.

— Дахто ци гварел же ши красна? — интересовал ше шовгор.

— Гварела ми касирка у самопослуги, у Вуковаре! — гварела нина.

— Гей, гварела ци, а потим ци бизовно не врацєла курсур! — бул дакус саркастични шовгор.

— Михалє, барз ши некултурни, лем най знаш! — дакус ше нагнївала нина.

x x

x

У нини и шовгра затримал сом ше по змерканє, а подцали час нашей розгварки зме наздравляли, єдли, пили кафу, вино и соки. Так то у Сриме випатра кед ше зидзе мила родзина!

Кед сом ше врацєл до редакції, до Загребу, вец сом фото-репортажу о мой фамелїї зоз Кукирицовцох дакус „нацифрал“ и виохабєл дзепоедни ниново и шовгрово „незгодни“ вияви, а редактор тей мойї репортажи дал наслов „Маме Горватску и шицко цо нам треба!“.

Тота моя „нацифрована“ репортажа обявена о даскельо днї познейше, у недзельовим виданю „Ранших новинох“, а на єдней з обявених фотографийох, од вкупно два обявени фотографїї, нина, шовгор и їх син шєдза коло стола и нашмеяни су од уха по ухо! Зоз надпомнуцом же сом им хвильку-два пред тим виприповєдал якиш „масни“ виц!

Яким Пушкаш

ПРОЄКТ ИРРИ МЕДЗИ ТРОМА НАЙУСПИШНЕЙШИМА У РЕПУБЛИКИ ГОРВАТСКЕЙ

На подручю Општинох Ловас и Томповци влоні зоз средствох Европскей униї запровадзени проєкт ИРРИ – Проєкт наводньованя на 13 демонстарційних польох у тих спомнутих општинох, як и у суседней Босни (општини Оджак и Шамац), цо бул резултат медзигранічного сотрудніцтва. Його циль було zlepшованє и звекшованє продукції польопривредних культурох при хасновательох котри достали потребну опрему за наводньованє и одслушали теорійни преподаваня о їх хаснованю. З тей нагоди Фамелийне польопривредне газдовство Желька Лікара з Миклошевцох, як єдного зоз хасновательох проєкту, концом марца мешаца нащивела телевизийна екипа Министерства за реґионални розвой и фонди Европскей униї

Желько Лікар опрез пластеніку

Републики Горватскей. Вони зняли аудио–визуелни материял котри будзе приказани на додзельованю наградох у маю мешацу того року у Загребе, дзе од 21–ей приявеной програми проєкт ИРРИ вошол медзи три найуспишнейши .

Министерство реґионального розвою и фонди Европскей униї порушали Выбор за найуспишнейши локални ЕУ проєкт у Републики Горватскей у чаше од 2012. по 2014. рок зоз намиру же би ше промововало тоти проєкти котри финансовани зоз средствох

Европскей униї. Були облапени рижни подруча: поднімательство, розвой діловней инфраструктури, вигледованє и иновациї, защита околїска и польопривреда, а котри облапени подруче цалей Горватскей.

К.Лікар

ЇОКОЛОДНА ЛОЗА (АКЕБИА КВИНАТА)

Їоколадна лоза (Akebia quinata) занимљива је пенџачица која се рижетко може видјети у нашім вртovima. Мишљенја су вртлара о овој необичној пенџачици подијелјена. Неки тврде да је инвазивна и да треба два пута промислити прије него се посади у врт, неки кажу да су јој већи украс листови него ситни цвјетови којима се окити у прољеће, док су неки срећни што ју имају у врту јер врло брзо прекрива велике површине и одушевљава својим цвјетовима необичних боја, облика и мириса.

Акебия је поријеклом из Кореје, Кине и Јапана. Припада породици дрвенатих пенџачица

Lardizabalaceae за које је карактеристично да на истој петелјци имају одвојене мушке и женске цвјетове.

Гране акебие, које су савитљиве и чврсте, могу нарасти до 10 метара. Viticama се same пенју по ослонцу, а могу се користити и као покривачице тла. Орезује се у касно прољеће након цвјетанја. Ако је прерасла ослонац или се жељи помладити, може се у прољеће орезати до земље.

Одговарају јој све врсте рахлог и пропусног тла. Добро ће успијевати на пуном сунцу, а може поднијети и дјеломичну сјену. У крајевима је с топлијом климом зимзелена. У конти-

ненталној клими зими изгуби све листове који се појављују у касну зиму заједно с цвјетним пуповима. Процвјета у прољеће ситним пурпурним цвјетовима, слаткастог оријенталног мириса који подсјећа на ванилију. На истој петелјци налазе се мушки и женски цвјетови чијим опрашивањем настаје махунаст плод с јестивом пулпом.

Листови акебие користили су се за лијечење у кинеској традиционалној медицини, од махунастог плода правила се мармелада, а од савитљивих и чврстих грана плеле су се кошаре. Моје је мишљенје да није дозвољно ову биљку само посадити. О нjoj треба бринуту, омо-

гућићи јој велику површину за раст и чврст ослонац. Треба ју редовито орезивати и држати под контролом нјезине витичасте гране које расту у свим смјеровима, пузу по тлу и чврсто се хватају за све на што наиду.

Slavica Ćorak

ХОВАНЄ

Цали человечески род од початку свойого иснованя ма невичерпну розправу о теми хтора цикавела и цикави каждого припадніка человеческого роду, бо ей ніхто не вимкнул и каждого сцигла, гоч кельо людзе гледали можлівосц вичного живота на жеми, не нашол ше у человеческим роду таки цо вимкнул шмерци.

Тоту подію у живоце каждого человека можеме себе потолковац на рижни способности и на тот способ себе олегдац без велького страху и прилапиц того цо нам ше каждому случи, а то конєц живота. Людзе себе през прешлосц на вшеліяки способности розяшньовали тоту подію, но вона вшеліяк була вязана за виру одредзеной групи людзох у одредзених часох.

У старих часох верело ше же шмерц лєм преходзєне зоз того жемского живота и як мост котри водзи до вичносци. Восточни верєня бешедує о души котра ше оддзелі од цела и народзи ше у даяким новим целу, як то вони волаю реинкарнації. Нешкайши науковци гваря же у чаше шмерци душа постава лєм друга форма енергії, а атеїсти гваря жа на концу того шицкого нет ніч и же шмерц конєц.

Християнство уж два тисячи роки бешедує о души котра одходзи гу свойому створительови и ту доства вични живот, но шицки християне не маю єднаки становиска. Даядни бешедує о царсве, митарстве и пеклу, а даядни гуторя же того нет, але же шицки воскресню зоз другим приходом Исуса на жем.

По самей шмерци, односно человеком умераню, беживотне цело треба поховац, склоніц зоз жеми, бо цело як и кажды живи организм по законченю свойого живота почина ше розпадавац, та так и зоз человеком. Прето каждая фамелия свойого покойного одправя на гевтот швет зоз хованьом, односно зоз кладзєньом мертвого цела до жеми. Руснаци прилапуюци християнство прилапели и верєня о живоце после шмерци. У шицких наших валалох маме теметови як места за вични одпочивок покойних.

Патраци на петровски теметов нешка и дакеди, може ше вельо того дознац о валалу, як и о людзох и часох у котрих жили, їх способе живота, материалним стану, та и о вирским и политичним становиску у котрим жили. Дакедишні теметов не випатрал як нешка и мал свойо часци, а то дзєцинска часц дзе ше ховали мали дзєци хтори пред даяки

осемдзешат роки вельо умерали. Друга часц була наменєна за хованє особох хтори сами себе одняли живот, котрим дзвони не дзвонєли, анї их не ховал священїк, а була и часц на котрей ше ховали припадніки даякей другей вири. Худобнейши ховани до жеми и лєм зоз древенима крижамы котри ше, кед уж не мали нікого од блїзшей фамелиї, винїмало и їх гробни места постали заш места за хованє других. Мастнейши фамелиї правели себе коштурніци за цалу фамелию, а гевти котри ше сцели поховац до жеми правели себе памятники зоз каменя од хторих и нешка велї стоя.

Нешкайши теметов наисце вельки и треба досц часу же би ше го обišло. У часох 80их рокох прешлого столїтия зявела ше, наволайме ю "мода" правєня коштурніцох або криптох за живота, та кед пойдзєце на теметов наисце велїчезно випатра. На нешкайшим теметове нет дзєцинскей часци, бо дзєци, слава Богу, не умераю як дакеди, а нет анї часци за гевтих хтори сами себе одняли живот або су даякей другей вири, бо ше вони ховаю ведно зоз шицкими другима и дзвони им дзвоня, а ховю их священїки.

Саме хованє у часох скорей 4050 роки мало иншаки випатрунок як нешка. Вєкшина покойних умарла дома и доставала шицки християнски можлівосци же би на гевтот швет пошли без гриху зєдинєни з Богом до раю. Священїк на валале приходзел дому, кончел сповєдз, причасц як и олїво, а кед би дахто умар и бул невисповєдани, пошло ше по священїка котри би покойного розришел и дал му на тот способ, як єден петровски парох у своїм наказованю гуторел, карту за одход до вичного щєсца у раю. Цело покойного ше викладало дома, лежало дома дзєнь и ноц, посьходзела ше родзина, блїзши як цо браца, шєстри, дзєци, виплакали ше над целом покойного, а сушєдово, старши жени, шєдзели при умартому и модлєли ше за душу покойного. Старши жени сушєди, анді мали свой способ жалованя за умартим прейг нариканя. Кед би ше дакого ховало, а ніхто за нїм не нарикал то було барз незвичайне и о тим ше длуго приповєдало по валале. Вєчар гу умартому приходзел священїк, и сам ше модляци, читал виристик зоз Святого шисма. Хованє найчаштєйше було заказане за ютрєдзєнь пополадню. Родзина, сушєдово як и велї людзе з валалу по-

зберали ше у доме покойного у одредзени час. Покойни ше виношел зоз хижи и священїк пречитал Євангелию, та ше помали пешо ишло през валал гу теметову, а дзвони цали час провадзели хованс. Блїзша родзина, котра бивала на драги кадзи хованє преходзєло, давала читац Євангелию одпитуючи ше на тот способ од нього.

По хованю зишло се сушєдство и родзина, а поготов гевти зоз других местох, у доме покойного на обєд. Ютрє рано найблїзши одходзєли на гроб умартого.

Нешкайши часи принєсли досц перменки. Вєкшина умартих свой конєц дочека у шпиталю, та кед су невисповєдани, по священїка ніхто не ходзи же би покойного розришел, мертве цело ше не ноши до обисца, але до каплїчки котра направєна на теметове, вєчар ше не шєдзи длуго при умартому, анї ше жени не модля за його душу, а тиж так нет анї гевтих хтори нарикаю. При умартому найчаштєйше лєм найблїзши и даєдна сушєда пошєдза єден час, а вєц одходза дому, вєчар не приходзи священїк модлїц ше и читац Святе писмо, умартого ше замкнє и каплїчки и чека ше ютрєйши дзєнь. Дватри годзини скорей хованя приходза найблїзши, а вєкшина ше зидзє пред самим хованьом пред каплїчку, окончи ше гевта часц котра ше дакеди окончовала на дворе, а и сами паноцове наказуюци о живоце покойного патра же би то було цо кратше, же би присутним не було допито. Дакеди паноцове наказуюци о живоце брали приклади зоз живота же би людзох зацикавели и дали им повод же би ше задумали над своїм власним животом, но нешка за таке дацо нет часу. По оконченєй часци пред каплїчку, цело ше прєноши до гроба на його вични одпочивок.

Остатні 30 роки труна ше превози на кочику, но у скорейших часох цело ше ношєло на марох и можеце лєм задумац як го було ношиц у рукох през цали валал, а дакеди ше змєньовали по шейсцме хлопи кед було барз жимно або кед падал диждж.

Но уж як у хторих часох, лебо як людзе верєли же конєц живота преход до вичносци, чи лєм ошлєбодзованє души од цела як чистой енергії, мертве цело покойного треба достойно поховац и положиц до жеми по обичайоих по котрих жил, дац му чєсц и випровадзиц го на його вични одпочивок.

Томислав Рац

СТОЛНИ ТЕНИС**ПЕТРОВЧАНЕ ХВИЛЬКОВО ДРУГИ У ПЕРШЕЙ ЖУПАНИЙСКОЙ ЛИГИ**

У рамикох Першей жупанийской лиги потераз одбавени 18 некомплетни кола. Найвецей успиху мала перша екипи Привлаки, котра зазначела 17 побиди и дожила лем едно поражене, друге место забера перша екипа Петровцох (15:2), а потим шлідза друга екипа Вуковару '91 (13:3), Локоси Винковци (10:8), Гало 92 Винковци (10:7), Илок (7:1), Опатовци (6:1), перша екипа Нуштри (4:14), Миклошевци (3:13) и Ловас котри ище вше не зазначел ані єдну екипну побиду (0:15).

За екипу Петровцох на дасельо остатніх змаганьох бавели Светислав Єргич, Ваня Паунович, Горан Стеванович, Денис Колбас и Миле Миланович, а за екипу Миклошевцох Владо Гайдук, Иван Палаш, Зоран Свалина и Мирослав Пап.

У Другей жупанийской лиги змагаю ше дзевец екипи, а потераз одбавени 14 некомплетни кола. Водзи друга екипа Нуштри (13:1), опрез екипи Дом Винковци (11:2), першей екипи Градишта (7:3), другей екипи Привлаки (7:4), другей екипи Петровцох (4:7), другей екипи Опатовцох (2:10) итд.

ФОДБАЛ**ПЕТРОВЧАНЕ ПРЕДОСТАТНІ У ТРЕЦЕЙ ЖУПАНИЙСКОЙ ЛИГИ**

У рамикох Трецей жупанийской лиги ВСЖ – Фодбалски союз Вуковар за

2014./15. рок потераз одбавени 12 некомплетни кола. Хвилькови пласман випатра так: Сокол Берак 26 боди, Мохово 23 (змагане меней), Ловас 22, Опатовци 21, Злога Пачетин 18 (змагане меней), Борово 16, Липовача 8, Петровци 6 (змагане меней) и Гайдук Вера 4 боди (змагане меней).

Екипа Петровцох зазначела лем три побиди, дожила аж осем параженя и ма негатиwну гол-розлику 12:24.

ШАХ**ЗВОНКО ТАКАЧ СОЛИДНИ НА ОТВОРЕНИМ ПЕРШЕНСТВЕ ЗАГРЕБУ**

ШвеОд 17. по 24. април того року отримане Отворене першенство Загребу, а участвовали точно 150 бавяче зоз Горватскей и околних державох. Бавело ше по тkw. швицарскей системи, а после дзевец одбавених колох аж дзевецме бавяче мали по 7 боди! Конечни пласман випатра так: Анте Шарич, Хрвоє Стевич, Зденко Кожул, Марин Босиочич, Младен Палац, Блажимир Ковачевич, Саша Мартинович, Божидар Ивекевич младши и Ядранко Пленча по 7 боди итд.

Майсторски кандидат Звонко Такач, нови член Шах клуба „Кончар“ зоз Загребу, освоел 5 боди и завжал 69 место.

Яким Пушкаш

СОВИТ НОВЕЙ ДУМКИ РОЗПИСУЄ ЛИТЕРАРНИ**КОНКУРС
ЗА МЛАДИХ ПИСАТЕЛЬНОХ**

На остатней схадзки совиту Новей думки принесена одлука о розписованю конкурса за младих приповедачох хтори пишу на руским або горватским языку и жадаю свойо твори обявиц у нашим часопису. Млади авторе не шму мац вецей як 30 роки, можу свойо твори послац и под псевдонимом, а приповедка не шме буц длуwша од 3 новинарски карточки, або єдного боку у нашей Новей думки.

Теми творох можу буц вязани за сучасни живот младих на нашим просторе, або даяки други хтори

би були цикави ширшей читательней публики.

Найуспишнєши приповедки буду гоноровани зоз средставами хтори наменени за авторски гонорари Думкових сотруднікох, а побидніцки твор ище ше и окреме награди. Свойо прилоги посилайце на наш

email: novadumka@gmail.com, або savezrusina@gmail.com, а тиж так и на адресу Savez Rusina RH, Vijeća Europe 93, 32000 Vukovar, зоз наглашку "за конкурс", найдалей по 31. август того року.

ADRESAR**Predsjednica Saveza Rusina RH**

Dubravka Rašljanin,
Banjalučka 1,
31 000 Osijek
sru@vk.t-com.hr
dubravka.rasljanin@konzum.hr

Animator kulture i tajnik**Saveza Rusina RH**

Zvonko Kostelnik
Vijeća Europe 93
32000 Vukovar
sru@vu.t-com.hr
zvonko.kostelnik@vu.t-com.hr

Predsjednik KUD-a Osif Kostelnik**Vukovar**

Vlado Rusin
Vijeća Europe 54, Vukovar
rusinvlado@gmail.com

Predsjednik KUD-a Joakim Hardi**Petrovci**

Željko Kostelnik
J. B. Jelačića 50a
32229 Petrovci
kud.joakim.hardi.petrovci@vu.t-com.hr

Predsjednik KUD-a Rusina i**Ukrajincina Vinkovci**

Melanija Pap
Kanovačka 5
32100 Vinkovci

Predsjednik KUD-a Joakim Govlja**Mikluševci**

Željko Ljekar
Vukovarska 57, Mikluševci
32238 Čakovci
zeljkoljekar@gmail.com

Predsjednik KUD-a**Rušnjak Rijeka**

Vladimir Prović
Branka Laginje 39
51211 Matulji
vladimir.provici@gmail.com

Predsjednik KUD-a**Rusina Cvelferije**

Zvonko Hrubenja
Vladimira Nazora 30
32261 Rajevo Selo
hrujenjazvonko@yahoo.com

Predsjednica KUD-a Rusinka i**Rusin Zagreb**

Olgica Mudri
Šime Starčevića 9
10000 Zagreb
olgicamudri@yahoo.co.uk

Predsjednik KUD-a Kaljina Rijeka

Dudaš Zvonko
Senjskih uskoka 5
51000 Rijeka
dudas.zvonko@gmail.com

Predsjednica KUD Rusina Osijek i**Predstavница rusinske****nac. manjine OBŽ**

Ahnetka Balatinac
Vijenac I.Meštrovića76
31000 Osijek
ahnetka@gmail.com

У РИЄКИ ОЗНАЧЕНА РОЧНІЦА НУКЛЕАРНЕЙ КАТАСТРОФИ ЧЕРНОБИЛУ

Культурне дружтво Русинох и Українцох „Рушняк» пияти раз означує рочніцу нуклеарней катастрофи у Чернобилу у Україні, хтора ше случела 26.04. 1986. року бліско местох Чернобил и Припят. То єдно зоз найвекших нещесцох по тераз, дзе радияция була 400 раз векша од радияції атомскей бомби руценой на Хирошиму. Пре ню нешка зменшани шветово нуклеарни програми.

До катастрофи пришло у комбинації небизовного дизайну советского нуклеарного реактора, шпорованя материялу при будованю и слабой фаховей приготівки роботнікох. Нуклеарна електрана «В. И. Ленін» мала 4 реактори, а заплановани ище 2 хтори не зажили. Нещесце ше трафело у штвартим реактору хтори требал буц загашени 25. 04. пре порядне отримоване, та одлучене випробовац його бизовносц. При тому пришло до виключеня струї у Києве, та одлучене роботу окончиц вноци. Так ше и почало робиц вноци на годину и 23 минути. Черпадала води не мали струї и турбина окрема реактора створела вельку пару пре котру ше почали спущац контролни шипки досц спомалшено, цо створело ище вецей горущей пари, а вше меней средства за розхладзоване. Така ситуація у реактору створела роснуце енер-

гії и ламанє палічкох зоз горивом, зламани палічки спадли и блокирали претаргнуце реакції, почали ше розпуцовац цо створело ище вецей пари. Резултат того було звекшанє прищиску у реактору и його експлозия. Оксиген хтори вошел до реактору и горуци графит направили такволани графитни огонь зоз хторого ше ширели радиокативни хмари.

Персонал не бул порихтани за таке дацо и не знало ше. Бліско того радияция була 20.000 рендгени на годину. Роботніки не знали яка радияция бо инструменти за меране замарли у огню. Не мали шмати против радияції и дораз умарло двою, а после умарло штицких 28 роботнікох медзи хторима були и огньогасци хтори не знали цо ше збува и думали же гаша звичайни огонь. Шицки заняти остали до рана пумповац воду, не знаюци цо ше случує. Векшина их достала смертельни дози радияції. По нещесцу шеф персоналу не верел же реактор зніщени и не обвисцел надредзених о збуваню. Сама советска власц водзела политику затримованя катастрофи у тайносци як нукашного питання СССР. Претобивателе прецерпели векши пошлїдки як да ше дораз реагвало. Анї дзень познейше не дати ніяки обвисценя. За тот час радиокативни хмари прешли сиверну Україну,

Нащивителе пред виставу фотографійох о Чернобилскей катастрофи

южну Билорусию и заходну Русию и почали исц до Скандинавии и далей до Европи и ширше. Щесце же ше хмари ширели по просторе дзе живе меней людзох. Перши дози радиокативносци открити у 1100 километри удаленей Шведскей и аж после того ше реагвало у СССР. Їх обвисцене було кратке и неясне, цо тиж так виволало чежши пошлїдки. Так граждане страцели довере до влади, цо индиректно допринесло розпадованю СССР—а. Пошлїдки збуваня ше тиж так розлично толковали, по америцких жридох твердзи ше же 56 людзох погинуло у самей нуклеарки, 20.000 у самей Европи, а русийска академия твердзи же 270.000 людзох охорело од раку. Дума ше же у całej Европи охорело милон людзох. Замера ше же евакуация 50.000 людзох зоз Припята почала 35 години после катастрофи кед ше зоз całej України послало 1.100 камиони хтори их виселели од 15 до 17 годин. З других зонах евакуовано 350.000 людзох. Други швет за катастрофу дознал аж 27. априла. Новини «Нови лист» 2011. року друковал сату у хторей ше заключує же ше жертви ище рахую. Шветова явносц ище не достала одвити на одредзени питаня.

Шицко начишлене понукло Дружтво «Рушняк» же би з нагоди тей смутней рочніци порихтало два преподаваня под назвами «Нуклеарна катастрофа Мемориялней електрени «Владимир Ильич Ленін», Чернобил — шлїд збуваньох и прецо настала» и друге «Санация места нещесца». Порихтани и вистава фотографійох вязаних за тоти теми хтору Дружтво достало дзекуюци любезносци Амбасади України у РГ. Вистава подзелена на часци — випатрунок скорей катастрофи, сама катастрофа, и збильска 4 рекатор, роботи на санации, пошлїдки — Припят у дроту, висельоване бивательох, фотографії забраненей зони, теметов и на концу памятник жертвам. Фотографії у вельким формату. Запалена швичка за жертви. По законченю преподаваньох водзела ше и дискусия и дружене. Гоч тема смутна и некаждодньова, прицагла векше число людзох, окреме малярох зоз малярскей роботні. Заключене шицких же ше чловечество зоз шицкими моцями муши намагац же би ше дацо подобне вецей нігда не случело и же би ше запаметал приклад несовисней и нефаховей роботи хтора тисячи людзох коштала живота.

Владимир Провчи

Владимир Провчи председатель Дружтва «Рушняк»

